МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра менеджменту

«Допущено до захисту»
«____» _____20___ р.

Завідувач кафедри, к.е.н., доцент

_____Наталія ВЕРНЮК

КВАЛІФІКАЦІЙНА (ДИПЛОМНА) РОБОТА

БАКАЛАВРА

«УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ СТОВ «НИВА» ГАЙСИНСЬКОГО РАЙОНУ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ»

Виконала: студентка 3 курсу, 31к-м групи спеціальності 073 «Менеджмент»
ЖАЛО Аліна Василівна
Керівник: д.е.н., професор
КУСТРІЧ Лілія Олександрівна

Умань – 2026

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ВСТУП

У сучасних умовах розвитку економіки важливим чинником забезпечення стабільної діяльності підприємства є ефективна організація управління грошовими потоками. Саме рух грошових коштів відображає реальний фінансовий стан суб'єкта господарювання, визначає його здатність своєчасно виконувати фінансові зобов'язання, підтримувати належний рівень ліквідності та забезпечувати безперервність виробничого процесу. Від ефективності управління надходженням і використанням коштів значною мірою залежить фінансова стійкість підприємства, результативність його господарської діяльності та можливість подальшого розвитку.

Для підприємств аграрного сектору проблема управління грошовими потоками є особливо актуальною. Це пояснюється специфічними умовами функціонування сільськогосподарських підприємств, серед яких сезонний характер виробництва, тривалий виробничий цикл, залежність результатів діяльності від природно-кліматичних умов, а також нерівномірність надходження фінансових ресурсів протягом року. За таких умов забезпечення збалансованості надходжень і виплат коштів є необхідною передумовою підтримання платоспроможності та стабільності господарської діяльності підприємства.

Актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю підвищення ефективності управління грошовими потоками підприємств в умовах економічної нестабільності, інфляційних процесів, зростання вартості матеріально-технічних ресурсів та посилення конкуренції на аграрному ринку. Недостатній рівень організації руху коштів може призводити до виникнення дефіциту фінансових ресурсів, порушення платіжної дисципліни та зниження рівня фінансової стійкості підприємства. Саме тому важливого значення набуває пошук напрямів удосконалення системи управління грошовими потоками, які б забезпечували ефективне використання фінансових ресурсів та стабільний розвиток підприємства.

Метою кваліфікаційної (дипломної) роботи є дослідження теоретичних і практичних аспектів управління грошовими потоками та розробка рекомендацій щодо вдосконалення системи управління грошовими потоками СТОВ «Нива» Гайсинського району Вінницької області.

Для досягнення поставленої мети у роботі визначено такі завдання:

- розглянути теоретико-методичні засади управління грошовими потоками підприємства;

- здійснити аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства;

- оцінити ефективність управління грошовими потоками підприємства;

- обґрунтувати напрями вдосконалення системи управління грошовими потоками та оцінити їх економічну ефективність.

Об’єктом дослідження є процес управління грошовими потоками СТОВ «Нива» Гайсинського району Вінницької області.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів управління грошовими потоками підприємства та напрями їх удосконалення.

Під час проведення дослідження були використані такі методи: аналізу та синтезу, порівняльного аналізу, економічного і фінансового аналізу, метод групування, графічний метод, а також метод узагальнення результатів дослідження.

Інформаційну базу дослідження становлять наукові праці вітчизняних учених, законодавчі та нормативні акти України, матеріали фінансової звітності СТОВ «Нива», статистичні дані, електронні ресурси та результати власних аналітичних розрахунків.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання запропонованих заходів щодо вдосконалення управління грошовими потоками у діяльності СТОВ «Нива». Реалізація запропонованих рекомендацій сприятиме підвищенню ефективності використання фінансових ресурсів, зміцненню фінансової стійкості, підтриманню належного рівня ліквідності та забезпеченню стабільного розвитку підприємства.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

У сучасних умовах господарювання ефективність діяльності підприємства значною мірою залежить від раціональної організації руху грошових коштів. Саме грошові потоки забезпечують безперервність виробничого процесу, своєчасність розрахунків із контрагентами, державою та працівниками, а також підтримання належного рівня ліквідності та фінансової стійкості підприємства [1, с. 24]. У зв'язку з цим управління грошовими потоками займає важливе місце у системі фінансового менеджменту підприємства [2, с. 118].

У процесі здійснення господарської діяльності підприємство постійно отримує та витрачає грошові кошти. Такі надходження та вибуття формують єдиний процес руху фінансових ресурсів, який прийнято називати грошовим потоком [3, с. 214]. Ефективність управління цим процесом визначає можливість підприємства підтримувати платоспроможність, забезпечувати фінансову рівновагу та створювати умови для подальшого розвитку [4, с. 301].

У науковій літературі відсутній єдиний підхід до визначення поняття «грошовий потік». Так, І. О. Бланк трактує грошовий потік як сукупність розподілених у часі надходжень та виплат грошових коштів, що генеруються господарською діяльністю підприємства [1, с. 27]. О. О. Терещенко визначає грошовий потік як рух грошових ресурсів підприємства, який супроводжується зміною залишків коштів у процесі здійснення фінансово-господарської діяльності [2, с. 220].

На думку А. М. Поддєрьогіна, грошові потоки є одним із ключових показників фінансового стану підприємства, оскільки характеризують його здатність забезпечувати фінансування поточної діяльності та реалізацію стратегічних цілей розвитку [3, с. 327]. Г. В. Савицька зазначає, що аналіз

грошових потоків дозволяє оцінити ліквідність, фінансову стійкість та ефективність використання фінансових ресурсів підприємства [4, с. 415].

У зарубіжній фінансовій науці поняття cash flow також пов’язується з реальним рухом коштів підприємства. Зокрема, Дж. К. Ван Хорн підкреслює, що грошовий потік характеризує процес надходження та використання коштів у межах господарської діяльності підприємства [5, с. 486]. Є. Брігхем визначає його як фактичні чисті грошові кошти, які надходять або вибувають із підприємства протягом певного періоду [6, с. 74].

Економічна сутність грошового потоку полягає у відображенні реального руху грошових коштів та їх еквівалентів. На відміну від прибутку, який визначається відповідно до принципу нарахування, грошовий потік відображає фактичні надходження та виплати підприємства [7, с. 191]. Саме тому підприємство може бути прибутковим, але водночас мати проблеми з ліквідністю через нестачу реальних грошових коштів [8, с. 267].

Відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», грошові кошти включають готівку, кошти на банківських рахунках та депозити до запитання, а еквіваленти грошових коштів являють собою короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які легко конвертуються у певні суми коштів і мають незначний ризик зміни вартості [9].

Грошові потоки підприємства формуються у процесі здійснення операційної, інвестиційної та фінансової діяльності [10, с. 156]. Операційна діяльність є основним джерелом надходження коштів, оскільки пов’язана з виробництвом і реалізацією продукції, виконанням робіт або наданням послуг. Інвестиційна діяльність охоплює придбання та реалізацію необоротних активів, фінансових інвестицій та інших довгострокових вкладень капіталу. Фінансова діяльність пов’язана із залученням позикових коштів, змінами у структурі власного капіталу та виплатою дивідендів [2, с. 229].

Раціональне управління грошовими потоками забезпечує фінансову рівновагу підприємства, сприяє прискоренню оборотності капіталу та зниженню потреби у зовнішньому фінансуванні [1, с. 39]. Крім того, ефективне управління рухом коштів дозволяє мінімізувати ризик неплатоспроможності та банкрутства підприємства [11, с. 208].

У сучасних умовах нестабільного економічного середовища особливого значення набуває забезпечення ефективного управління грошовими потоками підприємства, оскільки саме вони визначають рівень його ліквідності, фінансової стійкості та платоспроможності [15, с. 89]. Науковці зазначають, що грошові потоки є основою функціонування фінансової системи підприємства, адже забезпечують безперервність виробничого процесу та своєчасність виконання фінансових зобов'язань [16, с. 33].

Дослідження сучасних учених свідчать, що аналіз грошових потоків дозволяє своєчасно виявляти проблеми дефіциту коштів та приймати ефективні управлінські рішення щодо оптимізації руху фінансових ресурсів [17, с. 115]. Важливим елементом фінансового менеджменту підприємства є планування грошових потоків, яке спрямоване на забезпечення збалансованості надходжень і платежів у часі [18, с. 147].

Важливо розмежовувати поняття «дохід», «прибуток» та «грошовий потік». Дохід характеризує загальний обсяг економічних вигід, отриманих підприємством у результаті господарської діяльності [13, с. 176]. Прибуток визначається як різниця між доходами та витратами підприємства [14, с. 84]. Грошовий потік, на відміну від цих показників, відображає реальний рух коштів, тобто фактичні надходження та виплати за певний період [3, с. 331].

Таким чином, грошовий потік підприємства являє собою сукупність надходжень та вибуття грошових коштів і їх еквівалентів у процесі здійснення господарської діяльності. Ефективне управління грошовими потоками забезпечує підтримання фінансової стабільності підприємства, підвищення рівня ліквідності, платоспроможності та створює передумови для сталого розвитку суб'єкта господарювання.

У сучасних умовах розвитку економіки ефективне управління грошовими потоками є однією з ключових передумов стабільного функціонування та розвитку підприємства. Постійний рух грошових коштів супроводжує всі етапи господарської діяльності суб'єкта господарювання, тому від рівня організації управління грошовими потоками залежить фінансова стійкість, ліквідність, платоспроможність і конкурентоспроможність підприємства [1, с. 42].

Управління грошовими потоками є складовою системи фінансового менеджменту підприємства та охоплює процес формування, розподілу, використання й контролю за рухом грошових коштів у процесі здійснення операційної, інвестиційної та фінансової діяльності [2, с. 231]. Основною метою такого управління є забезпечення оптимального співвідношення між надходженнями та витрачанням коштів, підтримання фінансової рівноваги та створення умов для ефективного функціонування підприємства [3, с. 336].

На думку І. О. Бланка, управління грошовими потоками являє собою систему принципів і методів розроблення та реалізації управлінських рішень, пов'язаних із формуванням, розподілом і використанням грошових ресурсів підприємства [1, с. 45]. О. О. Терещенко зазначає, що ефективне управління грошовими потоками спрямоване на забезпечення фінансової стійкості підприємства шляхом синхронізації надходжень і платежів у часі [2, с. 236].

Сутність управління грошовими потоками полягає у цілеспрямованому впливі на процес руху коштів з метою забезпечення достатнього рівня ліквідності та фінансової стабільності підприємства [4, с. 418]. Раціональне управління рухом коштів дозволяє забезпечити своєчасне виконання фінансових зобов'язань, уникнути дефіциту ліквідних ресурсів і підвищити ефективність використання капіталу [5, с. 212].

Важливим аспектом управління грошовими потоками є їх планування та прогнозування. Планування руху коштів дає можливість визначити майбутню потребу підприємства у фінансових ресурсах, оцінити можливі ризики виникнення дефіциту коштів та своєчасно розробити заходи щодо їх

мінімізації [6, с. 147]. Прогнозування грошових потоків забезпечує формування обґрунтованої фінансової стратегії підприємства та створює передумови для прийняття ефективних управлінських рішень [7, с. 115].

Управління грошовими потоками має важливе значення для забезпечення фінансової рівноваги підприємства. Саме збалансованість надходжень і платежів у часі дозволяє підтримувати належний рівень платоспроможності та ліквідності суб'єкта господарювання [8, с. 89]. Недостатній рівень контролю за рухом коштів може призвести до виникнення касових розривів, порушення фінансової дисципліни та втрати фінансової стійкості підприємства [9].

Одним із найважливіших завдань управління грошовими потоками є оптимізація обсягу грошових коштів підприємства. Надмірний залишок коштів може свідчити про неефективне використання фінансових ресурсів, тоді як їх нестача створює загрозу втрати ліквідності та неплатоспроможності [3, с. 340]. Тому підприємство повинно забезпечувати оптимальний рівень грошових активів, достатній для фінансування поточної діяльності та виконання фінансових зобов'язань.

Раціональне управління грошовими потоками також сприяє прискоренню оборотності капіталу підприємства [1, с. 53]. Завдяки ефективній організації руху коштів скорочується тривалість операційного та фінансового циклів, підвищується ефективність використання оборотних активів та знижується потреба у залученні зовнішніх джерел фінансування [11, с. 364].

Таким чином, управління грошовими потоками є важливою складовою системи фінансового менеджменту підприємства та спрямоване на забезпечення фінансової стабільності, підтримання ліквідності й платоспроможності, оптимізацію руху грошових ресурсів та підвищення ефективності господарської діяльності.

Ефективне управління грошовими потоками підприємства є необхідною умовою забезпечення стабільного функціонування суб'єкта

господарювання в умовах нестабільного ринкового середовища. Саме від рівня організації руху грошових коштів залежить здатність підприємства підтримувати платоспроможність, забезпечувати безперервність операційної діяльності та реалізовувати стратегічні цілі розвитку [1, с. 57].

Управління грошовими потоками являє собою складний і безперервний процес, який передбачає формування системи управлінських рішень щодо оптимізації надходження та використання фінансових ресурсів підприємства. Основним завданням такого управління є забезпечення збалансованості між обсягами надходжень і виплат грошових коштів, синхронізація їх руху у часі та підтримання необхідного рівня ліквідності підприємства [2, с. 248].

На сучасному етапі розвитку фінансового менеджменту управління грошовими потоками базується на певних принципах, дотримання яких забезпечує ефективність функціонування системи управління фінансовими ресурсами підприємства. Одним із ключових принципів є принцип забезпечення фінансової рівноваги, який передбачає підтримання оптимального співвідношення між надходженням та використанням коштів [3, с. 341].

Важливе значення має також принцип забезпечення ліквідності, відповідно до якого підприємство повинно мати достатній обсяг коштів для своєчасного виконання поточних фінансових зобов’язань [4, с. 429]. Недостатній рівень ліквідності може спричинити затримки розрахунків із постачальниками, працівниками, бюджетом та фінансовими установами.

Одним із найважливіших принципів управління грошовими потоками є принцип ефективності використання фінансових ресурсів. Його сутність полягає у забезпеченні максимально результативного використання грошових коштів із метою отримання позитивного фінансового результату та підвищення рівня прибутковості діяльності підприємства [5, с. 212].

Принцип синхронізації грошових потоків полягає у забезпеченні узгодженості надходжень та виплат коштів у часі [6, с. 148]. Саме синхронність руху коштів дозволяє уникнути касових розривів, забезпечити

стабільність фінансової діяльності та підтримати належний рівень платоспроможності підприємства.

Система управління грошовими потоками підприємства передбачає використання різноманітних методів, які дозволяють здійснювати аналіз, планування, прогнозування та контроль руху фінансових ресурсів. Одним із найважливіших методів є аналіз грошових потоків, який забезпечує оцінювання джерел формування коштів, напрямів їх використання та рівня збалансованості фінансових ресурсів підприємства [8, с. 91].

У процесі аналізу грошових потоків визначаються обсяги чистого грошового потоку, оцінюється структура надходжень і виплат, досліджується динаміка руху коштів та встановлюється взаємозв'язок між прибутком і зміною залишків грошових активів [3, с. 347].

Важливе місце у системі управління грошовими потоками займає планування. Планування грошових потоків являє собою процес визначення майбутніх надходжень і витрат коштів підприємства на певний період [9, с. 35]. Основною метою планування є забезпечення фінансової рівноваги, своєчасне виявлення можливого дефіциту коштів та формування ефективної системи фінансового забезпечення господарської діяльності.

У процесі планування підприємства розробляють бюджети грошових коштів, платіжні календарі та прогнози руху фінансових ресурсів [10, с. 149]. Бюджетування дозволяє визначити оптимальні обсяги надходжень і виплат коштів, встановити пріоритетність фінансування окремих напрямів діяльності та забезпечити ефективний контроль за використанням фінансових ресурсів.

Важливим напрямом управління грошовими потоками є забезпечення синхронізації надходжень і виплат коштів у часі. Несвоєчасне надходження грошових ресурсів може негативно впливати на формування виробничих запасів, своєчасність розрахунків із постачальниками та рівень ділової активності підприємства [12, с. 156]. Саме тому підприємства повинні

здійснювати постійний моніторинг руху коштів та контролювати відповідність обсягів надходжень і платежів.

Ефективне управління грошовими потоками сприяє також зниженню ризику банкрутства підприємства. Навіть прибуткові підприємства можуть втратити платоспроможність унаслідок незбалансованості руху коштів або недостатнього рівня ліквідності [13]. Саме тому система управління грошовими потоками повинна забезпечувати своєчасне виявлення фінансових проблем та розроблення заходів щодо їх усунення.

Таким чином, принципи, методи та етапи управління грошовими потоками формують цілісну систему фінансового менеджменту підприємства, яка спрямована на забезпечення стабільного функціонування, підвищення ефективності використання фінансових ресурсів та забезпечення сталого розвитку суб'єкта господарювання.

У сучасних умовах розвитку ринкової економіки управління грошовими потоками є одним із найважливіших напрямів фінансового менеджменту підприємства. Світова практика свідчить, що ефективне управління рухом грошових коштів є необхідною умовою забезпечення фінансової стабільності, підтримання ліквідності та досягнення високих результатів господарської діяльності. Особливого значення набуває вивчення зарубіжного досвіду управління грошовими потоками, оскільки це дозволяє адаптувати сучасні методи фінансового управління до умов функціонування вітчизняних підприємств.

У країнах із розвиненою ринковою економікою система управління грошовими потоками ґрунтується на принципах стратегічного планування, прогнозування та постійного контролю за рухом фінансових ресурсів. Значна увага приділяється забезпеченню синхронності надходжень і виплат коштів, оптимізації залишків грошових активів та мінімізації фінансових ризиків [18, с. 503].

У зарубіжній практиці підприємства широко використовують систему бюджетування грошових потоків, яка дозволяє прогнозувати рух коштів,

визначати потребу у фінансових ресурсах та своєчасно виявляти можливі фінансові труднощі [19, с. 214]. Бюджетування забезпечує ефективне планування надходжень і платежів, сприяє раціональному використанню фінансових ресурсів та підвищує ефективність управлінських рішень.

Важливим елементом зарубіжної системи управління грошовими потоками є використання сучасних інформаційних технологій та автоматизованих систем фінансового управління. Такі системи дозволяють здійснювати оперативний контроль за рухом коштів, аналізувати фінансові показники та прогнозувати зміни у фінансовому стані підприємства [9, с. 35].

У країнах Європейського Союзу та США значна увага приділяється управлінню ліквідністю підприємства. Для цього використовуються різноманітні фінансові інструменти, зокрема короткострокове кредитування, факторинг, овердрафт, управління дебіторською заборгованістю та оптимізація запасів [2, с. 241]. Такі заходи дозволяють підтримувати стабільний рівень платоспроможності та уникати дефіциту ліквідних ресурсів.

Особливістю зарубіжного підходу до управління грошовими потоками є орієнтація на максимізацію вартості підприємства. Саме тому управління фінансовими ресурсами розглядається не лише як інструмент забезпечення поточної платоспроможності, а і як важливий фактор підвищення інвестиційної привабливості підприємства [1, с. 68].

На відміну від зарубіжної практики, система управління грошовими потоками на вітчизняних підприємствах ще перебуває на стадії активного розвитку та вдосконалення. Основними проблемами залишаються нестабільність економічного середовища, інфляційні процеси, обмеженість фінансових ресурсів, недостатній рівень автоматизації фінансового управління та низький рівень платіжної дисципліни [4, с. 437].

Для більшості українських підприємств характерною є проблема дефіциту обігових коштів, що негативно впливає на рівень ліквідності та фінансової стійкості. У таких умовах важливого значення набуває

забезпечення ефективного управління дебіторською та кредиторською заборгованістю, оптимізація структури витрат та прискорення оборотності капіталу [11, с. 389].

Вітчизняні підприємства дедалі активніше впроваджують сучасні методи управління грошовими потоками, зокрема бюджетування, фінансове планування, прогнозування руху коштів та автоматизовані системи фінансового контролю. Використання таких інструментів дозволяє підвищити ефективність фінансового менеджменту та забезпечити своєчасне реагування на зміни зовнішнього середовища [7, с. 117].

Важливим напрямом удосконалення системи управління грошовими потоками на вітчизняних підприємствах є впровадження платіжного календаря. Платіжний календар дозволяє планувати надходження та виплати коштів у короткостроковому періоді, забезпечує контроль за виконанням фінансових зобов'язань та сприяє підтриманню платоспроможності підприємства [6, с. 149].

У сучасних умовах значного поширення набувають цифрові технології управління фінансами. Використання ERP-систем, програм фінансового аналізу та електронних платіжних платформ дозволяє автоматизувати процес управління грошовими потоками, забезпечити оперативність обробки інформації та підвищити якість управлінських рішень [10, с. 174].

Таким чином, зарубіжний досвід управління грошовими потоками свідчить про необхідність комплексного підходу до організації фінансового менеджменту підприємства. Впровадження сучасних методів планування, прогнозування та контролю руху коштів дозволить вітчизняним підприємствам підвищити рівень фінансової стабільності, забезпечити ефективне використання фінансових ресурсів та зміцнити конкурентні позиції на ринку.

У сучасних умовах нестабільного економічного середовища питання вдосконалення системи управління грошовими потоками підприємства набуває особливої актуальності. Ефективне управління рухом грошових

коштів є необхідною умовою забезпечення фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності підприємства. Саме тому важливого значення набуває пошук шляхів оптимізації руху фінансових ресурсів та підвищення ефективності їх використання.

Одним із основних напрямів удосконалення системи управління грошовими потоками є підвищення ефективності фінансового планування. Планування руху коштів дозволяє визначити потребу підприємства у фінансових ресурсах, своєчасно виявити можливі касові розриви та розробити заходи щодо їх усунення [6, с. 150]. Для цього підприємствам доцільно впроваджувати систему бюджетування та складати бюджети руху грошових коштів.

Важливим інструментом підвищення ефективності управління грошовими потоками є прогнозування. Прогнозування дозволяє оцінити перспективи зміни обсягів надходжень і виплат коштів, визначити можливі ризики та забезпечити своєчасне прийняття управлінських рішень [7, с. 118]. У сучасних умовах підприємства повинні використовувати різні сценарії прогнозування, враховуючи вплив внутрішніх та зовнішніх факторів.

Одним із напрямів удосконалення системи управління грошовими потоками є оптимізація дебіторської заборгованості. Значні обсяги дебіторської заборгованості призводять до відволікання фінансових ресурсів з обороту підприємства та негативно впливають на рівень ліквідності [3, с. 352]. Для підвищення ефективності управління дебіторською заборгованістю підприємствам доцільно застосовувати систему контролю за термінами погашення боргів, використовувати штрафні санкції та стимулювати своєчасну оплату продукції.

Водночас важливе значення має оптимізація кредиторської заборгованості. Раціональне управління розрахунками з постачальниками, бюджетом та фінансовими установами дозволяє підтримувати належний рівень платоспроможності та уникати фінансових труднощів [12, с. 164].

Одним із ефективних напрямів удосконалення системи управління грошовими потоками є прискорення оборотності капіталу підприємства. Скорочення тривалості виробничого та фінансового циклів дозволяє зменшити потребу в залученні зовнішніх фінансових ресурсів та підвищити ефективність використання обігових коштів [1, с. 74].

Для прискорення оборотності капіталу підприємствам доцільно оптимізувати обсяги виробничих запасів, підвищувати ефективність збутової діяльності та скорочувати строки інкасації дебіторської заборгованості [4, с. 448].

Важливим напрямом удосконалення управління грошовими потоками є впровадження сучасних цифрових технологій. Автоматизація процесів фінансового управління дозволяє забезпечити оперативний контроль за рухом коштів, підвищити точність фінансового аналізу та прискорити процес прийняття управлінських рішень [9, с. 36].

У сучасних умовах підприємства активно використовують ERP-системи, CRM-платформи та спеціалізоване програмне забезпечення для управління фінансовими потоками. Використання цифрових технологій дозволяє здійснювати моніторинг фінансового стану підприємства у режимі реального часу та оперативно реагувати на зміни зовнішнього середовища.

Одним із перспективних напрямів удосконалення системи управління грошовими потоками є диверсифікація джерел фінансування діяльності підприємства. Використання різних джерел фінансових ресурсів дозволяє знизити ризик втрати ліквідності та забезпечити стабільність фінансової діяльності [5, с. 228].

У сучасних умовах важливого значення набуває також управління фінансовими ризиками. Для мінімізації ризиків дефіциту коштів підприємства повинні формувати резерви ліквідності, використовувати страхування фінансових ризиків та здійснювати постійний моніторинг фінансового стану [15].

Важливим напрямом удосконалення системи управління грошовими потоками є підвищення якості фінансового контролю. Контроль за рухом коштів дозволяє своєчасно виявляти відхилення від запланованих показників та забезпечувати ефективне використання фінансових ресурсів [8, с. 94].

Таким чином, удосконалення системи управління грошовими потоками підприємства повинно здійснюватися комплексно та охоплювати всі напрями фінансової діяльності суб'єкта господарювання. Впровадження сучасних методів фінансового планування, прогнозування, контролю та цифрових технологій сприятиме підвищенню ефективності використання фінансових ресурсів, забезпеченню фінансової стабільності та зміцненню конкурентоспроможності підприємства.

РОЗДІЛ 2
АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю «Нива» (СТОВ «Нива») є суб'єктом господарювання аграрного сектору економіки України, що функціонує у формі товариства з обмеженою відповідальністю. Підприємство зареєстроване 28 лютого 2000 року та здійснює свою діяльність на території Вінницької області, у селі Сумівка Гайсинського району, що визначає його як типове сільськогосподарське підприємство регіонального рівня.

Основним напрямом діяльності СТОВ «Нива» є виробництво сільськогосподарської продукції, зокрема вирощування зернових культур, бобових та насіння олійних культур. Водночас підприємство має багатогалузеву спеціалізацію, оскільки додатково здійснює діяльність у сфері овочівництва, тваринництва (розведення великої рогатої худоби, свиней, овець і кіз), а також переробки сільськогосподарської продукції. Окрім виробничої діяльності, підприємство активно функціонує у сфері торгівлі (оптової та роздрібної), зокрема зерном, кормами, молочною продукцією, а також здійснює вантажні перевезення.

Така диверсифікована структура діяльності свідчить про прагнення підприємства мінімізувати ризики, пов'язані із сезонністю аграрного виробництва, та забезпечити більш стабільні фінансові результати. Поєднання рослинництва і тваринництва дозволяє ефективніше використовувати ресурси, зокрема земельні угіддя, кормову базу та трудовий потенціал.

Організаційна структура підприємства передбачає централізоване управління. Керівництво здійснює директор Царюк Сергій Станіславович, який також є основним засновником і кінцевим бенефіціарним власником підприємства. Йому належить 83,8% статутного капіталу, що забезпечує вирішальний вплив на прийняття управлінських рішень. До складу

засновників також входять фізичні особи з незначними частками, що формують колективну, але фактично концентровану структуру власності.

Статутний капітал підприємства становить 7400 грн, що є відносно невеликим показником, характерним для багатьох сільськогосподарських підприємств, створених на базі реформованих колективних господарств. Незважаючи на невеликий розмір статутного капіталу, підприємство може здійснювати ефективну діяльність за рахунок використання орендованих ресурсів, зокрема земельних паїв та основних засобів.

Важливою складовою функціонування підприємства є ведення бухгалтерського обліку, який забезпечує контроль за фінансовими результатами діяльності та ефективністю використання ресурсів. Бухгалтерський супровід здійснює відповідальна особа – Кравчук Світлана Василівна.

Підприємство офіційно зареєстроване та перебуває у статусі діючого, що підтверджує його стабільне функціонування протягом тривалого періоду (понад 25 років). Такий строк діяльності свідчить про наявність сформованої виробничої бази, досвіду господарювання та адаптації до змін ринкового середовища.

Отже, СТОВ «Нива» є багатопрофільним аграрним підприємством із поєднанням рослинницької, тваринницької, переробної та торговельної діяльності. Концентрація управління в руках одного основного власника, а також диверсифікація напрямів діяльності створюють передумови для ефективного функціонування підприємства, підвищення його конкурентоспроможності та забезпечення стабільного розвитку в умовах сучасної економіки.

Ефективність функціонування підприємства значною мірою залежить від рівня забезпеченості його трудовими ресурсами, їх структури та динаміки. Аналіз чисельності працівників дозволяє оцінити кадровий потенціал підприємства та визначити тенденції його розвитку. У зв’язку з цим

доцільно проаналізувати динаміку чисельності трудових ресурсів СТОВ «Нива» за 2023–2025 рр., що наведено в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Динаміка чисельності трудових ресурсів СТОВ «Нива» Гайсинського району Вінницької області, осіб

Показники	2023 р.	2024 р.	2025 р.	Абсолютне відхилення 2025 р. від 2023 р. (+;-)	Відносне відхилення 2025 р. до 2023 р., %
Середньорічна кількість працівників	45	48	51	+6	+13,3
Середньооблікова чисельність працівників, зайнятих у сільському господарстві	45	48	51	+6	+13,3
у т. ч. в рослинництві	45	48	51	+6	+13,3

Джерело: побудовано автором за даними підприємства

Аналіз динаміки чисельності трудових ресурсів СТОВ «Нива» за 2023-2025 рр. свідчить про поступове зростання кадрового потенціалу підприємства. За досліджуваний період чисельність персоналу зросла на 6 осіб, або на 13,3 %.

Аналогічна тенденція спостерігається і щодо середньооблікової чисельності працівників, зайнятих у сільському господарстві, а також у галузі рослинництва, що свідчить про відсутність структурних змін у використанні трудових ресурсів. Це означає, що підприємство має чітко виражену спеціалізацію та функціонує переважно в межах одного виробничого напряму.

Для більш повної оцінки економічного стану підприємства необхідно дослідити склад і динаміку його активів, які відображають обсяг і структуру ресурсів, що використовуються у процесі господарської діяльності. Аналіз активів дозволяє визначити рівень майнового забезпечення підприємства та ефективність використання ресурсного потенціалу. Динаміка активів СТОВ «Нива» за 2023-2025 рр. наведена в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Динаміка активів СТОВ «Нива»
Гайсинського району Вінницької області, тис. грн.

Показники	2023 р.	2024 р.	2025 р.	2025 р. до 2023 р. (+;-)	2025 р. до 2023 р., %
Основні засоби	38072	50026	71423	+33351	187,6
Усього необоротні активи	38072	50026	71423	+33351	187,6
Запаси	44248	48334	44847	+599	101,4
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, послуги	374	17715	3705	+3331	991,0
Грошові кошти та їх еквіваленти	8876	3366	5483	-3393	61,8
Витрати майбутніх періодів	720	650	650	-70	90,3
Усього оборотні активи	56579	69651	66244	+9665	117,1
Усього активів	94651	119677	137667	+43016	145,5

Джерело: побудовано автором за даними підприємства

Аналіз динаміки активів СТОВ «Нива» за 2023-2025 рр. свідчить про загальне зростання ресурсного потенціалу підприємства, проте зі змінами у структурі активів і певними дисбалансами в ліквідності.

Передусім, загальна вартість активів у 2025 р. становила 137667 тис. грн., що на 43016 тис. грн. більше порівняно з 2023 р., або на 45,5%. Це вказує на розширення масштабів діяльності підприємства та нарощення його майнової бази.

Ключову роль у цьому зростанні відіграли необоротні активи, які повністю представлені основними засобами. Їх обсяг зріс на 33351 тис. грн. (на 87,6%), досягнувши 71423 тис. грн. у 2025 р. Така динаміка свідчить про активну інвестиційну політику підприємства, спрямовану на оновлення або розширення виробничих потужностей. Водночас це може означати підвищення капіталомісткості діяльності.

Щодо оборотних активів, їх загальний обсяг зріс на 9665 тис. грн. (на 17,1%), однак їх динаміка є менш стабільною:

- запаси практично не змінилися (+599 тис. грн. або 1,4%), що може свідчити про відносну стабільність виробничих запасів;

- дебіторська заборгованість зросла з 374 тис. грн. до 3705 тис. грн. (майже у 10 разів), попри різкий сплеск у 2024 р. (17715 тис. грн.). Це вказує на погіршення розрахункової дисципліни контрагентів або активізацію продажів у кредит;

- грошові кошти зменшилися на 3393 тис. грн. (на 38,2%), що є негативною тенденцією та свідчить про зниження ліквідності підприємства;

- витрати майбутніх періодів мають незначне зменшення (–9,7%), що не суттєво впливає на загальну структуру активів.

У структурному аспекті спостерігається зміщення у бік необоротних активів, що означає підвищення рівня іммобілізації капіталу. Це, з одного боку, позитивно характеризує виробничий потенціал, але з іншого – може створювати ризики недостатньої платоспроможності.

Отже, підприємство демонструє зростання активів і розвиток виробничої бази, однак потребує більш ефективного управління оборотними активами, зокрема дебіторською заборгованістю та грошовими коштами, для підтримання належного рівня ліквідності та фінансової стійкості.

Після аналізу динаміки активів доцільно розглянути їх структурні зміни, що дає змогу оцінити співвідношення між необоротними та оборотними активами підприємства (рис. 2.1).

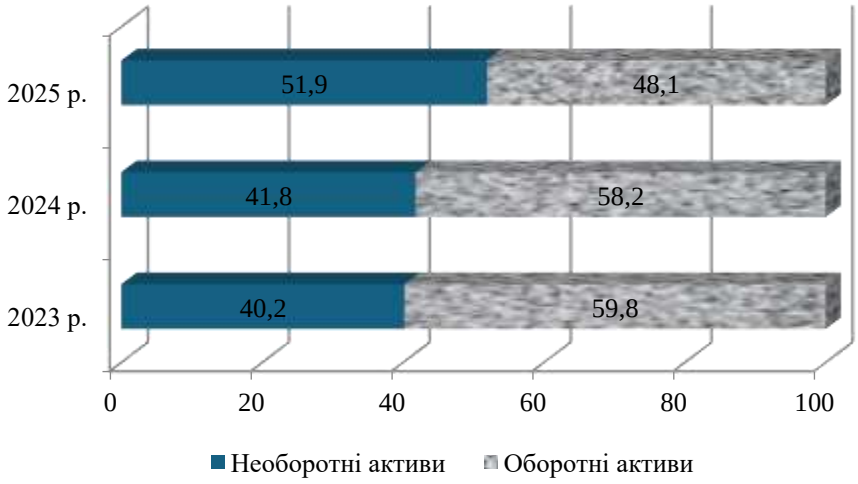

Рис. 2.1. Структура активів СТОВ «Нива» Гайсинського району Вінницької області, %

Джерело: побудовано автором за даними підприємства

Як видно з рисунка, у структурі активів підприємства протягом досліджуваного періоду відбулися суттєві зміни. Зокрема, частка необоротних активів зросла з 40,2% у 2023 р. до 51,9% у 2025 р., тобто на 11,7 в.п. Водночас частка оборотних активів відповідно зменшилася з 59,8% до 48,1%.

У 2023-2024 рр. у структурі активів переважали оборотні активи (59,8% та 58,2%), що свідчило про достатній рівень ліквідності та гнучкість у використанні ресурсів. Однак у 2025 р. ситуація змінилася – перевагу отримали необоротні активи, що є наслідком значного зростання основних засобів.

Така тенденція вказує на посилення інвестиційної спрямованості діяльності підприємства та розширення його виробничої бази. Водночас зменшення частки оборотних активів може свідчити про певне зниження мобільності ресурсів та ліквідності, що потребує більш ефективного управління грошовими коштами і дебіторською заборгованістю.

Отже, структура активів підприємства демонструє перехід до більш капіталомісткої моделі функціонування, що має як позитивні (розвиток виробництва), так і потенційно ризикові (зниження ліквідності) аспекти.

Важливою складовою економічного аналізу діяльності підприємства є оцінка ефективності використання його матеріально-технічної бази. Основні засоби формують виробничий потенціал підприємства, тому рівень їх використання безпосередньо впливає на обсяги виробництва та фінансові результати. Для цього доцільно проаналізувати динаміку показників ефективності використання основних засобів СТОВ «Нива» за 2023-2025 рр., що наведено в таблиці 2.3.

Аналіз показників ефективності використання основних засобів СТОВ «Нива» свідчить про наявність як позитивних, так і стримуючих тенденцій у їх використанні.

Зокрема, фондовіддача у 2025 році становить 1,68 грн., що на 0,04 грн. менше порівняно з 2023 роком, або знижується на 2,3 %. Це означає, що на

кожну гривню вкладених в основні засоби ресурсів підприємство отримує дещо менший обсяг доходу. Така ситуація пояснюється випереджаючими темпами зростання вартості основних засобів порівняно з темпами зростання обсягів реалізації продукції.

Таблиця 2.3

Динаміка показників ефективності використання основних засобів СТОВ «Нива» Гайсинського району Вінницької області

Показники	2023 р.	2024 р.	2025 р.	2025 р. до 2023 р. (+;-)	2025 р. до 2023 р., %
Фондовіддача, грн.	1,72	1,87	1,68	-0,04	97,7
Фондоємність, грн.	0,58	0,53	0,60	+0,02	103,4
Фондоозброєність, тис. грн.	846,0	1042,2	1400,4	+554,4	165,5

Джерело: розраховано автором за даними підприємства

Аналіз показників ефективності використання основних засобів СТОВ «Нива» свідчить про наявність як позитивних, так і стримуючих тенденцій у їх використанні.

Зокрема, фондовіддача у 2025 р. становить 1,68 грн., що на 0,04 грн. менше порівняно з 2023 р., або знижується на 2,3 %. Це означає, що на кожну гривню вкладених в основні засоби ресурсів підприємство отримує дещо менший обсяг доходу. Така ситуація пояснюється випереджаючими темпами зростання вартості основних засобів порівняно з темпами зростання обсягів реалізації продукції.

Відповідно, фондоємність має зворотну динаміку – у 2025 р. вона зросла до 0,60 грн., що на 0,02 грн. більше, ніж у 2023 р. Це свідчить про збільшення витрат основних засобів на одиницю виробленої продукції, що вказує на зниження ефективності їх використання у короткостроковому періоді.

Водночас показник фондоозброєності має суттєво позитивну динаміку. Зокрема, фондоозброєність зросла на 65,5 %, що свідчить про значне підвищення рівня технічного оснащення праці. Це означає, що на одного працівника припадає значно більший обсяг основних засобів, що створює передумови для підвищення продуктивності праці у перспективі.

Таким чином, можна зробити висновок, що підприємство активно інвестує у розвиток своєї матеріально-технічної бази, що відображається у зростанні показників фондозабезпеченості та фондоозброєності. Водночас ефективність використання цих ресурсів поки що не досягла відповідного рівня, що проявляється у незначному зниженні фондовіддачі. Це свідчить про необхідність більш ефективного використання наявних основних засобів та оптимізації виробничих процесів.

Раціональність використання оборотних фондів є одним із ключових факторів забезпечення ефективної діяльності підприємства, оскільки саме вони визначають безперервність виробничого процесу та швидкість обігу фінансових ресурсів. Аналіз показників забезпеченості та ефективності використання оборотних коштів дозволяє оцінити рівень їх використання та виявити тенденції зміни ділової активності підприємства. У зв'язку з цим доцільно розглянути відповідні показники СТОВ «Нива» за 2023–2025 рр., що наведені в табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Динаміка показників забезпеченості та ефективності використання оборотних фондів СТОВ «Нива» Гайсинського району Вінницької області

Показники	2023 р.	2024 р.	2025 р.	2025 р. до 2023 р. (+;-)	2025 р. до 2023 р., %
Забезпеченість основних фондів оборотними, грн.	1,49	1,39	0,93	-0,56	62,4
Коефіцієнт обороту оборотного капіталу	1,15	1,34	1,81	+0,66	157,4
Тривалість одного обороту, днів	313	269	199	-114	63,6
Фондомісткість продукції, грн.	0,87	0,75	0,55	-0,32	63,2

Джерело: розраховано автором за даними підприємства

Аналіз показників забезпеченості та ефективності використання оборотних фондів СТОВ «Нива» свідчить про суттєві зміни у характері використання оборотного капіталу підприємства.

Зокрема, забезпеченість основних фондів оборотними коштами має тенденцію до зниження: у 2025 р. вона становить 0,93 грн., що на 0,56 грн.

менше порівняно з 2023 р., або зменшилась на 37,6 %. Це може свідчити про відносне скорочення обсягу оборотних ресурсів у порівнянні з вартістю основних засобів, що, з одного боку, є результатом інтенсивного зростання необоротних активів, а з іншого – може негативно впливати на рівень ліквідності підприємства.

Водночас коефіцієнт обороту оборотного капіталу має чітко виражену позитивну динаміку. Його зростання з 1,15 до 1,81 свідчить про підвищення швидкості обігу оборотних коштів. Це означає, що підприємство ефективніше використовує свої ресурси, забезпечуючи більший обсяг реалізації на одиницю вкладеного оборотного капіталу.

Позитивною тенденцією є також скорочення тривалості одного обороту з 313 до 199 днів, тобто на 114 днів. Це свідчить про прискорення кругообігу коштів, що забезпечує швидше їх повернення у виробничий процес і підвищує загальну ділову активність підприємства.

Фондомісткість продукції має тенденцію до зниження, що є позитивним явищем. Зменшення цього показника означає, що для виробництва одиниці продукції підприємство витрачає менше ресурсів, що свідчить про підвищення ефективності виробництва.

Отже, незважаючи на зниження рівня забезпеченості оборотними коштами, підприємство демонструє підвищення ефективності їх використання, що проявляється у прискоренні оборотності та зниженні ресурсомісткості продукції. Це є свідченням покращення управління оборотним капіталом та зростання економічної ефективності діяльності підприємства.

Завершальним етапом аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства є оцінка її результативності, яка відображається у показниках доходу, витрат та прибутку. Саме ці показники дозволяють визначити рівень економічної ефективності функціонування підприємства та оцінити доцільність використання його ресурсного потенціалу. У зв’язку з цим

доцільно проаналізувати динаміку ефективності діяльності СТОВ «Нива» за 2023-2025 рр., що наведена в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Динаміка ефективності діяльності СТОВ «Нива» Гайсинського району Вінницької області

Показники	2023 р.	2024 р.	2025 р.	2025 р. до 2023 р. (+;-)	2025 р. до 2023 р., %
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	65331	93438	120275	+54944	184,1
Собівартість продукції, тис. грн.	53018	83781	71006	+17988	133,9
Чистий прибуток, тис. грн.	2987	3262	36225	+33238	1212,8
Рівень рентабельності, %	5,6	3,9	51,0	+45,4	х

Джерело: розраховано автором за даними підприємства

Аналіз показників ефективності діяльності СТОВ «Нива» свідчить про суттєве покращення фінансових результатів у досліджуваному періоді.

Зокрема, чистий дохід від реалізації продукції у 2025 р. становив 120275 тис. грн., що на 54944 тис. грн. більше порівняно з 2023 р., або зріс на 84,1 %. Така динаміка свідчить про розширення обсягів виробництва та реалізації продукції підприємства.

Собівартість продукції також має тенденцію до зростання, однак її темпи є значно нижчими порівняно з доходом. У 2025 р. вона становить 71006 тис. грн., що на 33,9 % більше порівняно з 2023 р. Водночас слід відзначити, що у 2024 р. спостерігалося суттєве зростання витрат, після чого у 2025 р. відбулося їх скорочення, що може свідчити про оптимізацію витратної частини діяльності підприємства.

Найбільш показовим є зростання чистого прибутку, який у 2025 р. досяг 36225 тис. грн., що на 33238 тис. грн. більше порівняно з 2023 р. Це означає, що прибуток підприємства зріс більш ніж у 12 разів, що є свідченням суттєвого підвищення ефективності господарської діяльності.

Рівень рентабельності продукції також зазнав значних змін. Якщо у 2023 р. він становив 5,6 %, а у 2024 р. навіть знизився до 3,9 %, то у 2025 р.

зріс до 51,0 %. Така динаміка свідчить про різке підвищення прибутковості виробництва, що стало можливим завдяки випереджаючим темпам зростання доходів порівняно з витратами.

Отже, результати аналізу свідчать про суттєве підвищення ефективності діяльності СТОВ «Нива» у 2025 р. Підприємство демонструє зростання обсягів реалізації, оптимізацію витрат та значне збільшення прибутковості, що є позитивною тенденцією та свідчить про ефективне управління його ресурсним потенціалом.

З метою узагальнення результатів аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства та визначення напрямів його подальшого розвитку доцільно провести SWOT-аналіз (рис. 2.2). Даний метод дозволяє оцінити сильні та слабкі сторони підприємства, а також виявити можливості і загрози зовнішнього середовища, що впливають на його функціонування.

Проведений SWOT-аналіз СТОВ «Нива» дозволяє комплексно оцінити його поточний стан та визначити ключові напрями розвитку.

Серед сильних сторін підприємства слід виділити високу якість продукції, позитивний діловий імідж, прийнятний рівень цін та наявність кваліфікованого кадрового потенціалу. Це створює сприятливі умови для розширення діяльності та зміцнення конкурентних позицій на ринку.

До можливостей зовнішнього середовища відносяться розширення ринків збуту та асортименту продукції. Використання цих можливостей у поєднанні із сильними сторонами підприємства дозволяє реалізувати стратегію зростання, спрямовану на збільшення обсягів реалізації та підвищення ринкової частки.

Разом з тим підприємство має ряд слабких сторін, зокрема недостатній рівень організації збуту, маркетингової діяльності та впровадження сучасних технологій. Це обмежує можливості повною мірою реалізувати наявний потенціал і потребує вдосконалення системи управління.

	Можливості (O)	Загрози (T)
Сильні сторони (S)	SO-стратегія	ST-стратегія
• Висока якість продукції	Розширення ринків збуту за рахунок високої якості продукції та сформованого ділового іміджу	Підтримання конкурентоспроможності через збереження високої якості та оптимального рівня цін
• Позитивний імідж підприємства	Розширення асортименту продукції та зміцнення позицій на ринку	Протидія зниженню конкурентоспроможності шляхом підвищення ефективності діяльності
• Прийнятний рівень цін	Використання гнучкої цінової політики для залучення нових споживачів	Утримання позицій на ринку через оптимізацію витрат
• Кваліфікований кадровий потенціал	Розширення діяльності за рахунок ефективного використання трудових ресурсів	Підвищення продуктивності праці та ефективності управління
Слабкі сторони (W)	WO-стратегія	WT-стратегія
• Недостатньо ефективна організація збуту	Розширення ринків збуту шляхом вдосконалення маркетингової діяльності	Зниження ризиків втрати ринку через покращення системи збуту
• Недостатній рівень маркетингу	Формування ефективної маркетингової стратегії	Уникнення втрат через посилення конкурентних позицій
• Обмежене використання сучасних технологій	Впровадження нової техніки та технологій	Мінімізація відставання від конкурентів
• Недостатній рівень стратегічного управління	Запровадження системи стратегічного планування	Підвищення адаптивності до змін зовнішнього середовища

Рис. 2.2. Матриця SWOT-аналізу СТОВ «Нива» Гайсинського району Вінницької області

Джерело: побудовано автором за даними підприємства

Основною загрозою для підприємства є зниження рівня конкурентоспроможності, що може бути пов’язано як із внутрішніми недоліками, так і з посиленням конкуренції на ринку. У зв’язку з цим особливого значення набуває впровадження сучасних методів управління, активізація маркетингової діяльності та технічне переоснащення виробництва.

Таким чином, результати SWOT-аналізу свідчать про наявність значного потенціалу розвитку СТОВ «Нива», реалізація якого можлива за умови ефективного використання сильних сторін, мінімізації слабких місць та адаптації до змін зовнішнього середовища.

Управління грошовими потоками підприємства є складовою фінансового менеджменту та безпосередньо пов’язане із забезпеченням ефективного функціонування господарської діяльності. Його основна мета полягає у формуванні такого обсягу та структури грошових ресурсів, які дозволяють підприємству своєчасно виконувати свої фінансові зобов’язання, підтримувати платоспроможність та забезпечувати зростання прибутковості.

З огляду на результати аналізу діяльності СТОВ «Нива» за 2023-2025 рр., можна відзначити, що підприємство демонструє позитивну динаміку розвитку, що проявляється у зростанні обсягів доходу та суттєвому збільшенні чистого прибутку. Це створює передумови для ефективного управління грошовими потоками, однак потребує чіткого планування їх формування та використання.

У процесі досягнення основної мети управління грошовими потоками підприємство повинно вирішувати ряд ключових завдань, які наведені в табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Система основних завдань управління грошовими потоками СТОВ «Нива» Гайсинського району Вінницької області

Головна мета управління грошовими потоками	Основні завдання
Забезпечення зростання вартості підприємства та підвищення добробуту власників	Формування достатнього обсягу грошових ресурсів відповідно до потреб підприємства
	Оптимізація розподілу грошових потоків між видами діяльності
	Забезпечення фінансової стабільності підприємства
	Підтримка платоспроможності підприємства
	Максимізація чистого грошового потоку
	Мінімізація втрат від неефективного використання коштів

Джерело: побудовано автором

Наведені завдання відображають комплексний підхід до управління грошовими потоками СТОВ «Нива». Особливого значення набуває

забезпечення платоспроможності підприємства та ефективного використання фінансових ресурсів, що є актуальним з огляду на коливання грошових коштів у структурі оборотних активів. В умовах зростання обсягів діяльності підприємству доцільно посилити контроль за формуванням і розподілом грошових потоків, що сприятиме підвищенню фінансової стійкості.

Політика управління грошовими потоками СТОВ «Нива» формується з урахуванням взаємозв'язку операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства. Вона передбачає визначення стратегічних напрямів розвитку, оптимізацію джерел фінансування та підвищення ефективності використання наявних ресурсів.

Важливою характеристикою ефективності управління грошовими потоками є ліквідність підприємства, яка відображає його здатність своєчасно виконувати поточні зобов'язання. Для її оцінки здійснюється групування активів і пасивів за ступенем ліквідності (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Аналіз ліквідності балансу СТОВ «Нива»
Гайсинського району Вінницької області

Група	Вид активів	2023 р.	2025 р.	Група	Вид зобов'язань	2023 р.	2025 р.	Надлишок (+), нестача (-)
А1	Грошові кошти	8876	5483	П1	Поточні зобов'язання	6625	10246	+2251 / -4763
А2	Дебіторська заборгованість	374	3705	П2	Короткострокові кредити	4800	6553	-4426 / -2848
А3	Запаси	44248	44847	П3	Довгострокові зобов'язання	6898	6806	+37350 / +38041
А4	Необоротні активи	38072	71423	П4	Власний капітал	81128	120615	-43056 / -49192
Усього		94651	137667	Усього		94651	137667	х

Джерело: побудовано автором за даними підприємства

Результати аналізу ліквідності балансу СТОВ «Нива» свідчать про певну незбалансованість структури активів і пасивів. Зокрема, у 2023 р. підприємство мало надлишок найбільш ліквідних активів над поточними зобов'язаннями, що свідчило про достатній рівень платоспроможності. Однак у 2025 р. ситуація змінюється – спостерігається нестача грошових коштів для

покриття поточних зобов’язань, що вказує на зниження рівня абсолютної ліквідності.

Водночас значний обсяг запасів забезпечує перевищення активів групи А3 над довгостроковими зобов’язаннями, що свідчить про наявність ресурсів для погашення боргів у середньостроковій перспективі. Це є позитивною характеристикою фінансового стану підприємства.

Перевищення власного капіталу над необоротними активами вказує на достатній рівень фінансової стійкості, однак негативне значення різниці між групами А4 і П4 свідчить про необхідність більш ефективного управління структурою капіталу.

Таким чином, СТОВ «Нива» характеризується відносно стабільним фінансовим станом, проте має певні проблеми з ліквідністю, що потребує посилення контролю за грошовими потоками та оптимізації структури оборотних активів.

Для більш детальної оцінки фінансового стану підприємства доцільно розрахувати систему відносних показників ліквідності та платоспроможності, які дозволяють визначити здатність підприємства своєчасно виконувати свої поточні зобов’язання. Дані показники характеризують рівень забезпеченості зобов’язань ліквідними активами та відображають ступінь фінансової стабільності підприємства. Результати розрахунків для СТОВ «Нива» за 2023-2025 рр. наведені в табл. 2.8.

Аналіз показників ліквідності СТОВ «Нива» за 2023-2025 рр. свідчить про істотні коливання рівня платоспроможності підприємства, що зумовлено змінами у структурі оборотних активів та поточних зобов’язань.

Найбільш критичною є динаміка коефіцієнта абсолютної ліквідності. У 2023 р. його значення становило 1,340, що значно перевищує нормативний рівень (0,2-0,25) і вказує на надлишок грошових коштів, які не використовувались ефективно. Проте вже у 2024 р. показник різко знижується до 0,121, що пояснюється скороченням грошових коштів з 8876 до 3366 тис. грн. при одночасному зростанні поточних зобов’язань. Це

свідчить про суттєве погіршення миттєвої платоспроможності. У 2025 р. коефіцієнт зростає до 0,535, однак не досягає рівня 2023 р., що підтверджує нестабільність грошових потоків.

Таблиця 2.8

Оцінювання показників ліквідності і платоспроможності СТОВ «Нива» Гайсинського району Вінницької області

Показник	2023 р.	2024 р.	2025 р.	2025 р. до 2023 р. (+;-)	2025 р. до 2023 р., %
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1,340	0,118	0,535	-0,805	39,925
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,862	0,748	2,088	+0,226	112,137
Коефіцієнт загальної ліквідності	8,540	2,446	6,465	-2,075	75,703
Коефіцієнт покриття запасів	1,273	1,747	2,012	+0,739	158,052

Джерело: розраховано автором за даними підприємства

Аналіз показників ліквідності СТОВ «Нива» свідчить про нестабільність окремих показників платоспроможності підприємства у досліджуваному періоді.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності у 2023 р. становив 1,340, що значно перевищує нормативне значення та свідчить про наявність значного обсягу вільних грошових коштів. У 2024 р. показник різко знизився до 0,118 унаслідок скорочення грошових коштів та одночасного збільшення поточних зобов’язань. У 2025 р. коефіцієнт зріс до 0,535, що свідчить про часткове відновлення миттєвої платоспроможності підприємства.

Коефіцієнт швидкої ліквідності у 2025 р. становив 2,088, що перевищує рівень 2023 р. Це свідчить про достатню здатність підприємства погашати короткострокові зобов’язання за рахунок найбільш ліквідних оборотних активів.

Коефіцієнт загальної ліквідності протягом досліджуваного періоду перевищував нормативне значення, що свідчить про загальну платоспроможність підприємства та достатній обсяг оборотних активів для покриття поточних зобов’язань.

Позитивною є також динаміка коефіцієнта покриття запасів, який у 2025 р. становив 2,012. Це означає, що запаси підприємства повністю забезпечуються стабільними джерелами фінансування, що сприяє зміцненню фінансової стійкості підприємства.

Важливим етапом оцінки фінансового стану підприємства є аналіз джерел формування його капіталу, що дозволяє визначити рівень фінансової незалежності, ступінь залучення позикових коштів та загальний рівень фінансової стійкості. Для цього доцільно розрахувати систему відповідних коефіцієнтів. Результати аналізу джерел формування капіталу СТОВ «Нива» за 2023-2025 рр. наведені в табл. 2.9.

Таблиця 2.9

Аналіз джерел формування капіталу СТОВ «Нива»
Гайсинського району Вінницької області

Показник	2023 р.	2024 р.	2025 р.	2025 р. до 2023 р. (+;-)	2025 р. до 2023 р., %
Коефіцієнт автономії	0,857	0,705	0,876	+0,019	102,217
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,143	0,295	0,124	-0,019	86,713
Коефіцієнт фінансового ризику	0,167	0,419	0,141	-0,026	84,431
Коефіцієнт фінансової стійкості	5,999	2,388	7,074	+1,075	117,920
Коефіцієнт поточних зобов'язань	0,070	0,238	0,074	+0,004	105,714
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,531	0,407	0,408	-0,123	76,836

Джерело: розраховано автором за даними підприємства

Аналіз структури джерел формування капіталу СТОВ «Нива» свідчить про збереження високого рівня фінансової незалежності підприємства та переважання власного капіталу у структурі джерел фінансування.

Коефіцієнт автономії у 2023 р. становив 0,857, а у 2025 р. зріс до 0,876, що свідчить про підвищення частки власного капіталу у фінансуванні активів підприємства. Водночас у 2024 р. показник знизився до 0,705 внаслідок суттєвого зростання поточних зобов'язань.

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу у 2025 р. становив 0,124, що є нижчим порівняно з 2023 р. Це свідчить про скорочення залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування та посилення фінансової самостійності.

Подібну тенденцію має коефіцієнт фінансового ризику, який у 2024 р. зріс до 0,419, що свідчило про тимчасове збільшення боргового навантаження. Проте у 2025 р. показник знизився до 0,141, що характеризує зменшення фінансових ризиків та відновлення більш збалансованої структури капіталу.

Коефіцієнт фінансової стійкості у 2025 р. становив 7,074, що перевищує рівень 2023 р. та свідчить про суттєве переважання власного капіталу над позиковим. Це підтверджує формування значного запасу фінансової міцності підприємства.

Коефіцієнт поточних зобов'язань у 2025 р. становив 0,074, що майже відповідає рівню 2023 р., тоді як у 2024 р. спостерігалося його тимчасове зростання до 0,238. Це свідчить про короткострокове збільшення поточного боргового навантаження.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу у 2025 р. становив 0,408. Незважаючи на певне зниження порівняно з 2023 р., підприємство зберігає достатній рівень мобільності власних фінансових ресурсів.

У цілому структура капіталу СТОВ «Нива» характеризується високим рівнем фінансової стійкості та незалежності, що забезпечується переважанням власного капіталу. Разом з тим коливання показників у 2024 р. свідчать про чутливість підприємства до змін у потребах фінансування, що обумовлює необхідність підтримання збалансованого співвідношення власних і позикових коштів з метою мінімізації фінансових ризиків та підвищення ефективності використання капіталу.

Для оцінки ефективності формування та використання оборотних активів підприємства доцільно проаналізувати систему відносних показників, що характеризують забезпеченість оборотних ресурсів власними коштами, їх

структуру та рівень мобільності. Такий аналіз дозволяє визначити ступінь фінансової стійкості підприємства та ефективність управління оборотним капіталом. Результати розрахунків для СТОВ «Нива» за 2023-2025 рр. наведені в табл. 2.10.

Таблиця 2.10

Аналіз стану оборотних активів СТОВ «Нива» Гайсинського району Вінницької області

Показник	2023 р.	2024 р.	2025 р.	2025 р. до 2023 р. (+;-)	2025 р. до 2023 р., %
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів	0,761	0,585	0,747	-0,014	98,160
Коефіцієнт забезпеченості запасів	0,973	0,843	1,103	+0,130	113,361
Коефіцієнт маневреності оборотних коштів	0,157	0,048	0,083	-0,074	52,866

Джерело: розраховано автором за даними підприємства

Аналіз показників стану оборотних активів СТОВ «Нива» свідчить про достатній рівень забезпечення оборотного капіталу власними фінансовими ресурсами.

Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів у 2025 р. становив 0,747, що свідчить про високий рівень фінансування оборотних активів за рахунок власних джерел.

Коефіцієнт забезпеченості запасів у 2025 р. зріс до 1,103, що підтверджує повне покриття запасів стабільними джерелами фінансування та достатній рівень фінансової стійкості підприємства.

Коефіцієнт маневреності оборотних коштів у 2025 р. становив 0,083. Це свідчить про наявність у структурі оборотних активів найбільш мобільних коштів у формі грошових ресурсів, хоча порівняно з 2023 р. рівень їх мобільності дещо знизився.

Отже, оборотні активи СТОВ «Нива» характеризуються достатнім рівнем забезпеченості власними ресурсами, однак підприємству доцільно

підвищувати ефективність управління грошовими потоками з метою підтримання належного рівня ліквідності та фінансової гнучкості.

Для більш глибокої оцінки ефективності формування та використання активів підприємства доцільно проаналізувати стан основного капіталу СТОВ «Нива», оскільки саме основні засоби становлять вагому частку майна підприємства та визначають його виробничий потенціал, технічний рівень і можливості подальшого розвитку. З цією метою проведемо аналіз показників стану основного капіталу підприємства у 2023-2025 рр., що наведено в табл. 2.11.

Таблиця 2.11

Аналіз стану основного капіталу СТОВ «Нива» Гайсинського району Вінницької області

Показник	2023 р.	2024 р.	2025 р.	2025 р. до 2023 р. (+;-)	2025 р. до 2023 р., %
Коефіцієнт майна виробничого призначення	0,402	0,418	0,519	+0,117	129,104
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів	0,402	0,418	0,519	+0,117	129,104
Коефіцієнт нагромадження амортизації	0,399	0,340	0,304	-0,095	76,191
Коефіцієнт співвідношення активів	1,486	1,392	0,928	-0,558	62,450

Джерело: розраховано автором за даними підприємства

Аналіз показників стану основного капіталу СТОВ «Нива» свідчить про позитивні тенденції розвитку матеріально-технічної бази підприємства у 2023-2025 рр.

Коефіцієнт майна виробничого призначення у 2025 р. зріс до 0,519, що свідчить про збільшення частки виробничих активів у структурі майна підприємства та посилення виробничої спрямованості його діяльності.

Аналогічну динаміку має коефіцієнт реальної вартості основних засобів, значення якого також зросло до 0,519. Це підтверджує підвищення ролі основних засобів у формуванні активів підприємства та збільшення його виробничого потенціалу.

Коефіцієнт нагромадження амортизації протягом досліджуваного періоду знизився з 0,399 до 0,304, що свідчить про оновлення основних засобів та зменшення рівня їх фізичного зносу.

Коефіцієнт співвідношення активів знизився з 1,486 до 0,928, що свідчить про випереджаючі темпи зростання необоротних активів порівняно з оборотними та зміщення структури активів у бік довгострокових вкладень.

Отже, основний капітал СТОВ «Нива» характеризується позитивною динамікою розвитку: зростає частка виробничих активів та оновлюється матеріально-технічна база. Водночас зміщення структури активів у бік необоротних потребує підвищення ефективності їх використання та збалансування з оборотними ресурсами.

Ефективність формування та використання активів підприємства значною мірою залежить від організації руху грошових коштів, оскільки саме грошові потоки забезпечують безперервність фінансово-господарської діяльності, фінансування виробничих процесів та підтримання належного рівня платоспроможності. Динаміка і структура грошових потоків відображають масштаби діяльності підприємства, рівень ефективності використання фінансових ресурсів та здатність підприємства забезпечувати стабільний розвиток.

У процесі діяльності підприємство постійно здійснює кругообіг коштів, пов’язаний із формуванням доходів, здійсненням витрат, придбанням активів та виконанням зобов’язань. У зв’язку з цим важливого значення набуває оцінка майнового стану підприємства, яка дає змогу визначити рівень мобільності активів, ступінь оновлення основних засобів та загальну ефективність формування майна підприємства. Основні показники майнового стану СТОВ «Нива» наведено у табл. 2.12.

Таблиця 2.12

Динаміка основних показників майнового стану СТОВ «Нива» Гайсинського району Вінницької області

Показник	2023 р.	2024 р.	2025 р.	2025 р. до 2023 р. (+;-)	2025 р. до 2023 р., %
Частка оборотних виробничих фондів	0,467	0,404	0,326	-0,141	69,8
Частка основних засобів в активах	0,402	0,418	0,519	+0,117	129,1
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,399	0,338	0,304	-0,095	76,2
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,192	0,158	0,263	+0,071	137,0
Частка оборотних активів	0,598	0,582	0,481	-0,117	80,4
Коефіцієнт мобільності активів	1,486	1,392	0,928	-0,558	62,4

Джерело: розраховано автором за даними підприємства

Аналіз показників майнового стану СТОВ «Нива» свідчить про суттєві зміни у структурі активів підприємства та посилення його виробничого потенціалу.

Частка оборотних виробничих фондів у структурі активів знизилась з 0,467 у 2023 р. до 0,326 у 2025 р., що свідчить про скорочення питомої ваги запасів та переорієнтацію підприємства на формування необоротного капіталу.

Водночас частка основних засобів в активах зросла з 0,402 до 0,519, що є позитивною тенденцією та свідчить про активне оновлення і розширення матеріально-технічної бази підприємства.

Коефіцієнт зносу основних засобів протягом досліджуваного періоду знизився з 0,399 до 0,304, що свідчить про зменшення рівня фізичного зносу основних засобів та поступове оновлення матеріально-технічної бази підприємства.

Позитивною тенденцією є також зростання коефіцієнта оновлення основних засобів з 0,192 до 0,263, що свідчить про активізацію інвестиційної діяльності та введення в експлуатацію нових об’єктів основних засобів.

Частка оборотних активів у структурі майна зменшилась з 0,598 до 0,481, унаслідок чого коефіцієнт мобільності активів також знизився з 1,486 до 0,928. Це свідчить про збільшення частки необоротних активів у структурі майна підприємства.

Отже, майновий стан СТОВ «Нива» характеризується посиленням виробничої спрямованості активів та оновленням основних засобів. Разом з тим зниження мобільності активів свідчить про необхідність підтримання оптимального співвідношення між необоротними та оборотними активами з метою забезпечення достатнього рівня ліквідності та фінансової гнучкості підприємства.

Після оцінки майнового стану підприємства доцільно проаналізувати показники рентабельності, які характеризують ефективність використання активів, капіталу та результативність господарської діяльності підприємства. Саме показники прибутковості дають змогу оцінити рівень віддачі вкладених ресурсів і визначити ефективність фінансово-господарської діяльності СТОВ «Нива». Динаміку основних показників рентабельності наведено у табл. 2.13.

Таблиця 2.13

Динаміка показників рентабельності СТОВ «Нива» Гайсинського району Вінницької області

Показник	2023 р.	2024 р.	2025 р.	2025 р. від 2023 р., %
Рентабельність активів, %	3,156	2,726	26,313	+23,157
Рентабельність власного капіталу, %	3,682	3,865	30,034	+26,352
Рентабельність виробничих фондів, %	3,630	3,318	31,116	+27,486
Рентабельність реалізованої продукції за валовим прибутком, %	18,848	10,333	40,965	+22,117
Рентабельність реалізованої продукції за операційним прибутком, %	5,368	4,166	31,489	+26,121
Рентабельність реалізованої продукції за чистим прибутком, %	4,572	3,491	30,117	+25,545
Період окупності власного капіталу, років	27,159	25,874	3,330	-23,829
Рентабельність активів, %	3,156	2,726	26,313	+23,157

Джерело: розраховано автором за даними підприємства

Аналіз показників рентабельності СТОВ «Нива» свідчить про суттєве підвищення ефективності діяльності підприємства у 2025 р.

Рентабельність активів у 2025 р. становила 26,313 %, що значно перевищує рівень попередніх років та свідчить про підвищення ефективності використання майна підприємства.

Рентабельність власного капіталу зросла з 3,682 % у 2023 р. до 30,034 % у 2025 р., що характеризує значне підвищення ефективності використання власних фінансових ресурсів підприємства.

Рентабельність виробничих фондів у 2025 р. досягла 31,116 %, що свідчить про зростання ефективності використання основних засобів та виробничих запасів.

Суттєво покращились показники рентабельності реалізованої продукції. Зокрема, рентабельність за валовим прибутком зросла до 40,965 %, а рентабельність за операційним прибутком – до 31,489 %.

Рентабельність реалізованої продукції за чистим прибутком також суттєво зросла – з 4,572 % до 30,117 %, що свідчить про істотне підвищення загальної прибутковості діяльності підприємства.

Позитивною є динаміка періоду окупності власного капіталу, який скоротився з 27,159 до 3,330 року, що свідчить про значне підвищення ефективності використання власного капіталу підприємства.

Отже, у 2025 р. СТОВ «Нива» суттєво підвищило рівень прибутковості та ефективності використання ресурсів. Зростання показників рентабельності свідчить про покращення фінансових результатів діяльності підприємства та підвищення ефективності управління активами і капіталом.

Після оцінки показників рентабельності підприємства доцільно проаналізувати структуру та динаміку дебіторської заборгованості, оскільки її обсяги та склад безпосередньо впливають на ліквідність, швидкість обороту коштів і фінансову стійкість підприємства. Надмірне зростання дебіторської заборгованості може призводити до відволікання оборотних

коштів та погіршення платоспроможності підприємства. Структуру дебіторської заборгованості СТОВ «Нива» наведено у табл. 2.14.

Таблиця 2.14

Структура дебіторської заборгованості СТОВ «Нива» Гайсинського району Вінницької області

Показник	2023 р.	2024 р.	2025 р.	Абсолютне відхилення, (+;-)
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	13,7	99,3	24,3	+10,6
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	65,3	0,7	0,6	-64,7
Дебіторська заборгованість за виданими авансами	15,9	–	–	-15,9
Інша поточна дебіторська заборгованість	5,1	–	75,1	+70,0
Усього	100,0	100,0	100,0	×

Джерело: розраховано автором за даними підприємства

Аналіз структури дебіторської заборгованості СТОВ «Нива» свідчить про суттєві зміни у її складі протягом досліджуваного періоду.

У 2023 р. найбільшу частку у структурі дебіторської заборгованості становила заборгованість за розрахунками з бюджетом – 65,3 %, що свідчить про значні обсяги податкових переплат або сум бюджетного відшкодування.

У 2024 р. майже вся дебіторська заборгованість припадала на заборгованість за товари, роботи та послуги – 99,3 %, що свідчить про активізацію реалізації продукції з відстрочкою платежу.

У 2025 р. найбільшу частку становила інша поточна дебіторська заборгованість – 75,1 %, тоді як частка заборгованості за товари, роботи та послуги знизилась до 24,3 %.

Отже, структура дебіторської заборгованості СТОВ «Нива» характеризується значними коливаннями, що свідчить про нестабільність політики розрахунків із контрагентами та необхідність посилення контролю за оборотністю дебіторської заборгованості.

Після аналізу дебіторської заборгованості доцільно дослідити структуру та динаміку кредиторської заборгованості підприємства, оскільки вона характеризує рівень залежності від зовнішніх джерел фінансування та впливає на поточну платоспроможність підприємства. Раціональне управління кредиторською заборгованістю дає змогу забезпечити безперервність господарської діяльності та підтримувати належний рівень фінансової стійкості. Структуру кредиторської заборгованості СТОВ «Нива» наведено у табл. 2.15.

Таблиця 2.15

Структура кредиторської заборгованості СТОВ «Нива» Гайсинського району Вінницької області, %

Показник	2023 р.	2024 р.	2025 р.	Абсолютне відхилення (+;-)
Короткострокові кредити банків	72,5	1,5	64,0	-8,5
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	23,1	96,1	31,1	+8,0
Кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	0,6	0,4	0,5	-0,1
Кредиторська заборгованість з оплати праці	1,9	1,4	4,4	+2,5
Інші поточні зобов’язання	2,0	0,6	–	-2,0
Усього	100,0	100,0	100,0	×

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності

Аналіз структури кредиторської заборгованості СТОВ «Нива» свідчить про суттєві зміни у складі поточних зобов’язань підприємства.

У 2023 р. найбільшу частку кредиторської заборгованості становили короткострокові кредити банків – 72,5 %, що свідчить про активне використання банківського кредитування у фінансуванні поточної діяльності підприємства.

У 2024 р. структура зобов’язань суттєво змінилася: основну частку кредиторської заборгованості становила заборгованість за товари, роботи та послуги – 96,1 %. Це свідчить про значне зростання обсягів товарного кредиту.

У 2025 р. частка короткострокових кредитів банків знову зросла до 64,0 %, тоді як частка заборгованості за товари, роботи та послуги становила 31,1 %.

Частка заборгованості за розрахунками з бюджетом протягом досліджуваного періоду залишалася незначною, що свідчить про своєчасне виконання підприємством податкових зобов’язань.

Отже, структура кредиторської заборгованості СТОВ «Нива» є нестабільною та характеризується зміною джерел фінансування поточної діяльності. Підприємство активно використовує як банківські кредити, так і товарний кредит, що потребує постійного контролю за рівнем поточних зобов’язань та забезпечення своєчасності їх погашення з метою підтримання фінансової стійкості.

У цілому СТОВ «Нива» характеризується достатнім рівнем фінансової стійкості та прибутковості, однак потребує підвищення ефективності управління грошовими потоками, оптимізації структури оборотного капіталу та посилення контролю за дебіторською заборгованістю. Виявлені проблеми та тенденції є підґрунтям для розробки напрямів удосконалення системи управління грошовими потоками підприємства.

РОЗДІЛ 3
НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ

Результати аналізу фінансово-господарської діяльності СТОВ «Нива», проведеного у другому розділі роботи, свідчать про достатній рівень фінансової стійкості та прибутковості підприємства. Водночас у діяльності товариства виявлено окремі проблеми, пов’язані з коливанням показників ліквідності, зміною структури оборотних активів, нестабільністю дебіторської заборгованості та нерівномірністю руху грошових коштів. Це зумовлює необхідність удосконалення системи управління грошовими потоками підприємства.

Для аграрних підприємств ефективне управління грошовими потоками має особливе значення через сезонність виробництва, значну потребу в оборотних ресурсах у період проведення польових робіт та нерівномірність надходження виручки від реалізації продукції. У таких умовах важливого значення набуває забезпечення збалансованості надходжень і витрат коштів, підтримання платоспроможності та формування резерву ліквідності.

На формування грошових потоків СТОВ «Нива» впливають внутрішні, зовнішні та сезонні фактори. До внутрішніх факторів належать обсяги виробництва продукції, структура витрат, рівень дебіторської заборгованості, швидкість обороту оборотних активів та ефективність фінансового планування. Серед зовнішніх факторів найбільший вплив мають інфляційні процеси, податкова політика держави, умови кредитування, рівень цін на сільськогосподарську продукцію та вартість матеріально-технічних ресурсів. Водночас для аграрного підприємства особливого значення набувають сезонні фактори, зокрема сезонність польових робіт, нерівномірність надходження виручки, концентрація витрат у весняно-польовий період, залежність від погодних умов та тривалий виробничий цикл (рис. 3.1).

Рис. 3.1. Фактори впливу на управління грошовими потоками СТОВ «Нива» Гайсинського району Вінницької області

Джерело: побудовано автором

Наведені фактори мають комплексний вплив на формування та рух грошових потоків СТОВ «Нива». Найбільший вплив на фінансові результати підприємства здійснюють сезонність виробництва, коливання цін на сільськогосподарську продукцію, рівень дебіторської заборгованості та швидкість обороту оборотного капіталу. У зв’язку з цим управління грошовими потоками повинно забезпечувати узгодження надходжень і витрат коштів та підтримання стабільної платоспроможності підприємства.

З метою підвищення ефективності управління грошовими потоками СТОВ «Нива» доцільно впровадити комплекс взаємопов’язаних заходів, спрямованих на оптимізацію руху коштів, підвищення оборотності оборотного капіталу та зміцнення фінансової стійкості підприємства (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Управлінські заходи щодо удосконалення грошових потоків СТОВ «Нива» Гайсинського району Вінницької області

Захід	Зміст управлінського рішення	Відповідальні особи	Періодичність прийняття рішень	Очікуваний результат
Бюджетування руху коштів	Формування плану надходжень і витрат за основними напрямами діяльності підприємства	Керівник підприємства, головний бухгалтер	Щомісяця, з уточненням перед початком сезонних робіт	Підвищення керованості фінансових ресурсів
Платіжний календар	Розподіл надходжень і платежів за декадами з урахуванням строків розрахунків із покупцями та постачальниками	Головний бухгалтер, керівник підприємства	Щодекадно, у період польових робіт – щотижнево	Зменшення ризику виникнення касових розривів
Контроль дебіторської заборгованості	Перевірка строків оплати покупцями, виявлення прострочених платежів і нагадування контрагентам про оплату	Головний бухгалтер, відповідальний за реалізацію продукції	Щотижнево	Прискорення надходження коштів від покупців
Використання авансових платежів	Погодження з покупцями часткової передоплати або коротших строків розрахунків	Керівник підприємства, відповідальний за збут	Під час укладання договорів	Збільшення позитивного грошового потоку
Оптимізація закупівель	Узгодження закупівель насіння, добрив, ЗЗР і ПММ із прогнозом руху коштів	Керівник підприємства, агроном, головний бухгалтер	Перед посівною та збиральною кампаніями	Зменшення разового фінансового навантаження
Формування резерву ліквідності	Відокремлення частини коштів для фінансування сезонних витрат та непередбачених платежів	Керівник підприємства, головний бухгалтер	Щомісяця, з посиленим контролем перед польовими роботами	Підтримання платоспроможності підприємства
Автоматизація фінансового планування	Ведення електронної таблиці руху коштів, залишків, очікуваних надходжень, платежів і заборгованості	Головний бухгалтер	Постійно, з оновленням не рідше одного разу на тиждень	Оперативність прийняття фінансових рішень
Контроль виконання бюджету	Порівняння фактичних надходжень і витрат із плановими показниками та визначення причин відхилень	Керівник підприємства, головний бухгалтер	Щомісяця	Своєчасне коригування фінансових рішень

Джерело: побудовано автором

Запропоновані управлінські заходи спрямовані на підвищення ефективності використання фінансових ресурсів та забезпечення стабільного руху грошових коштів підприємства. Особливого значення для СТОВ «Нива» набуває впровадження системи бюджетування, формування платіжного календаря та посилення контролю за дебіторською заборгованістю, оскільки саме ці елементи дозволяють забезпечити збалансованість надходжень і витрат коштів.

Для аграрного підприємства бюджетування руху коштів є одним із ключових інструментів фінансового управління, оскільки дозволяє прогнозувати надходження та витрати коштів у розрізі окремих періодів господарської діяльності. Використання системи бюджетування забезпечує своєчасне виявлення можливих касових розривів, підвищує рівень фінансової дисципліни та створює передумови для більш ефективного використання оборотного капіталу підприємства.

Водночас важливим інструментом оперативного управління грошовими потоками є платіжний календар, який забезпечує узгодження графіка надходжень коштів із графіком здійснення платежів. Для СТОВ «Нива» його використання є особливо актуальним у період проведення сезонних польових робіт, коли підприємство несе значні витрати на придбання матеріально-технічних ресурсів, оплату праці та проведення технологічних операцій.

Суттєвий вплив на стан ліквідності підприємства здійснює дебіторська заборгованість. Несвоєчасне надходження коштів від покупців призводить до уповільнення оборотності оборотного капіталу та збільшує потребу підприємства у зовнішньому фінансуванні. У зв’язку з цим важливим напрямом удосконалення системи управління грошовими потоками є посилення контролю за строками розрахунків та впровадження механізму постійного моніторингу дебіторської заборгованості.

Для забезпечення комплексної реалізації запропонованих управлінських заходів доцільно сформувати удосконалений механізм управління грошовими потоками підприємства, який поєднуватиме

інструменти фінансового планування, контролю, регулювання та оперативного управління рухом коштів.

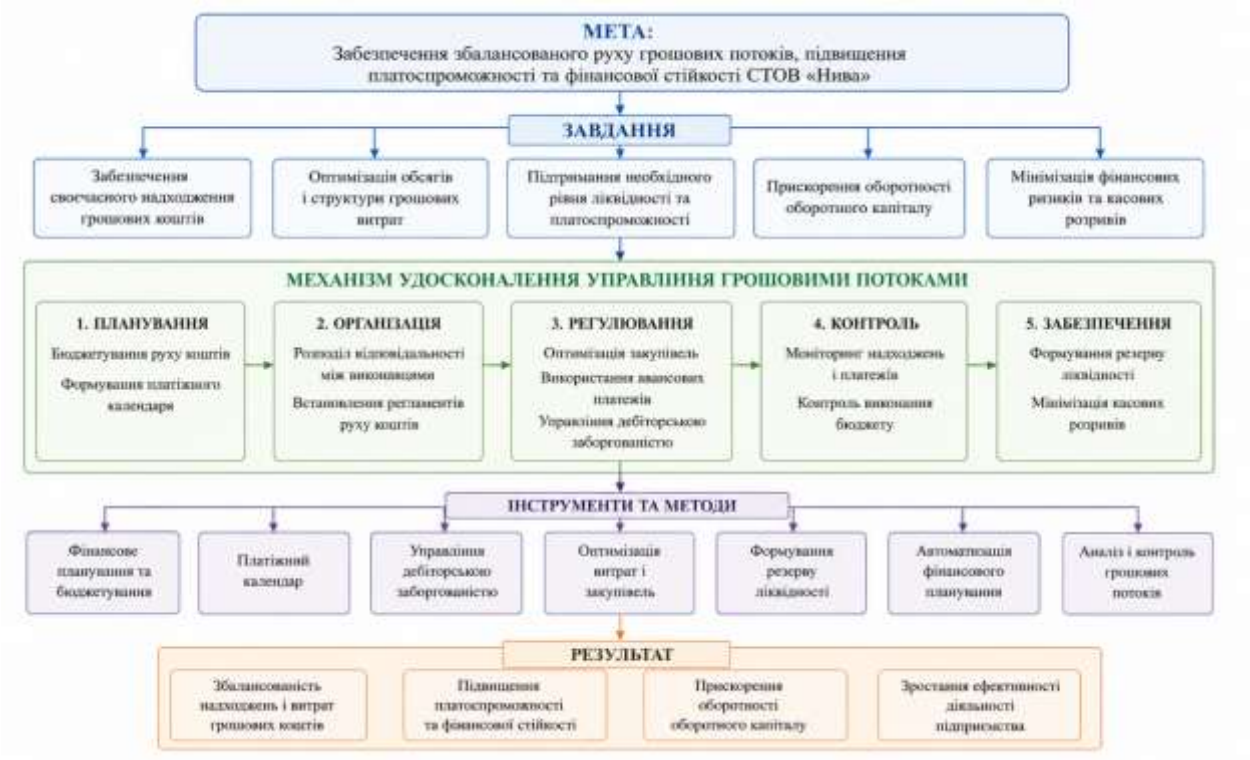

Рис. 3.2. Удосконалений механізм управління грошовими потоками СТОВ «Нива» Гайсинського району Вінницької області

Джерело: побудовано автором

Запропонований механізм управління грошовими потоками СТОВ «Нива» базується на поєднанні функцій планування, організації, контролю та регулювання фінансових ресурсів підприємства. Основою механізму є система фінансового планування, що включає бюджетування руху коштів, формування платіжного календаря та прогнозування надходжень і витрат.

Важливим елементом механізму є система контролю дебіторської заборгованості, яка дозволяє забезпечити своєчасне надходження коштів від покупців та підтримувати належний рівень ліквідності підприємства. Одночасно механізм передбачає оптимізацію структури витрат, контроль використання матеріальних ресурсів та формування резерву ліквідності для покриття непередбачених витрат і мінімізації ризику виникнення касових розривів.

Реалізація запропонованого механізму сприятиме підвищенню збалансованості грошових потоків, прискоренню оборотності фінансових ресурсів та зміцненню фінансової стійкості СТОВ «Нива».

Одним із найбільш ефективних інструментів оперативного управління грошовими потоками є платіжний календар (табл. 3.2). Його використання забезпечує узгодження графіка надходження коштів із графіком здійснення платежів та дозволяє підтримувати належний рівень поточної платоспроможності підприємства.

Таблиця 3.2

Проект платіжного календаря СТОВ «Нива» Гайсинського району Вінницької області на період проведення весняно-польових робіт, квітень 2027 р., тис. грн.

Показники	I декада	II декада	III декада	Усього
Надходження від реалізації продукції	8450	9630	11240	29320
Інші надходження	420	615	580	1615
Усього надходжень	**8870**	**10245**	**11820**	**30935**
Оплата матеріалів	5240	6810	5935	17985
Оплата праці	1240	1240	1240	3720
Податки та збори	860	740	935	2535
Інші витрати	520	635	710	1865
Усього витрат	**7860**	**9425**	**8820**	**26105**
Чистий грошовий потік	**+1010**	**+820**	**+3000**	**+4830**

Джерело: складено та розраховано автором на основі даних підприємства і прогнозних управлінських розрахунків

Проект платіжного календаря свідчить про збалансованість надходжень і витрат підприємства у період проведення весняно-польових робіт. У кожній декаді забезпечується позитивне значення чистого грошового потоку, що створює передумови для підтримання належного рівня платоспроможності та фінансової стійкості підприємства.

Найбільший обсяг чистого грошового потоку прогнозується у III декаді місяця, що пов’язано зі збільшенням надходжень від реалізації продукції та скороченням обсягу поточних витрат. Водночас позитивне сальдо грошових потоків у кожній декаді свідчить про ефективність запропонованої системи планування та контролю руху коштів.

Використання платіжного календаря дозволить СТОВ «Нива» своєчасно визначати потребу у фінансових ресурсах, контролювати строки проведення платежів та мінімізувати ризик виникнення касових розривів у періоди найбільшого фінансового навантаження.

У процесі аналізу діяльності СТОВ «Нива» було встановлено значні коливання дебіторської заборгованості, що негативно впливає на швидкість обороту коштів та рівень ліквідності підприємства. У зв'язку з цим доцільно посилити контроль за станом розрахунків із покупцями та впровадити систему моніторингу дебіторської заборгованості.

Для підвищення ефективності управління дебіторською заборгованістю підприємству доцільно:

- встановити ліміти відстрочки платежів для покупців;

- використовувати систему знижок за дострокову оплату;

- здійснювати постійний контроль за термінами погашення заборгованості;

- посилити претензійно-позовну роботу щодо простроченої заборгованості.

Реалізація зазначених заходів дозволить прискорити надходження коштів, скоротити період обороту дебіторської заборгованості та підвищити ліквідність підприємства.

Важливим напрямом удосконалення системи управління грошовими потоками є формування резерву ліквідності. Для СТОВ «Нива» доцільно сформувати резерв у розмірі 8-10 % від середньомісячного обсягу грошових витрат підприємства. Формування такого резерву забезпечить своєчасне виконання поточних фінансових зобов'язань навіть у періоди сезонного скорочення надходжень коштів.

Одночасно створення резерву ліквідності дозволить підвищити фінансову незалежність підприємства та знизити ризик залучення дорогих кредитних ресурсів для покриття тимчасового дефіциту коштів. Для аграрного підприємства, діяльність якого характеризується сезонністю

виробництва, наявність резерву ліквідності є одним із важливих факторів підтримання стабільної платоспроможності.

Важливим напрямом підвищення ефективності управління грошовими потоками є також оптимізація структури витрат підприємства. Для СТОВ «Нива» доцільним є посилення контролю за використанням матеріальних ресурсів, оптимізація витрат на зберігання продукції, скорочення непродуктивних витрат та підвищення ефективності використання паливно-мастильних матеріалів.

Таким чином, запропоновані напрями удосконалення управління грошовими потоками СТОВ «Нива» спрямовані на забезпечення збалансованості надходжень і витрат коштів, підвищення ліквідності, прискорення оборотності фінансових ресурсів та зміцнення фінансової стійкості підприємства. Реалізація запропонованих заходів створює передумови для підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства у перспективному періоді.

Для оцінки ефективності запропонованих заходів доцільно здійснити прогнозування основних показників руху грошових коштів СТОВ «Нива». Для прогнозування використано метод екстраполяції тенденції із застосуванням помірного сценарію зростання.

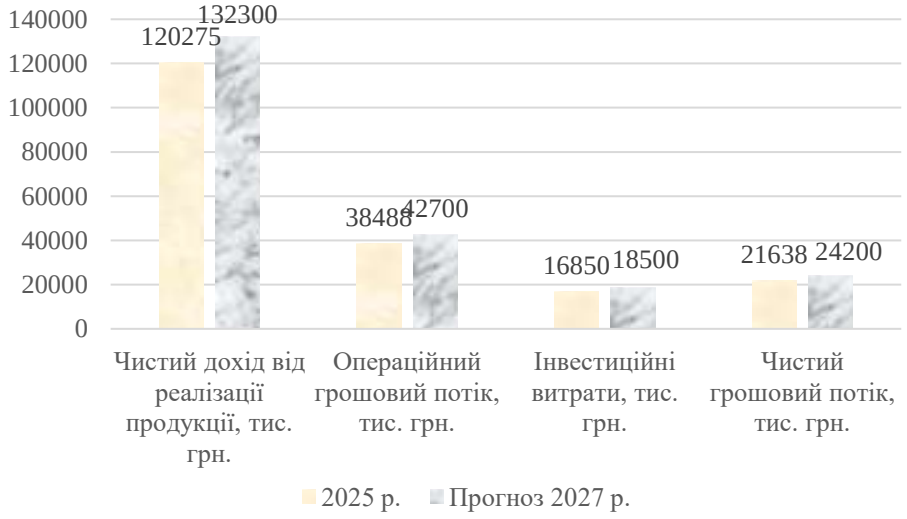

Рис. 3.3. Прогноз показників руху грошових коштів СТОВ «Нива» Гайсинського району Вінницької області

Джерело: розраховано автором

Прогнозні розрахунки свідчать про позитивну динаміку руху грошових коштів СТОВ «Нива». Очікуване зростання чистого доходу та операційного грошового потоку створює передумови для зміцнення фінансової стійкості підприємства та підвищення ефективності його діяльності.

Зростання чистого доходу від реалізації продукції свідчить про можливість подальшого розширення масштабів господарської діяльності підприємства та підвищення ефективності використання виробничого потенціалу. Одночасно збільшення операційного грошового потоку створює передумови для підвищення рівня самофінансування та забезпечення стабільного фінансового розвитку підприємства.

Зростання прогнозного чистого грошового потоку створює передумови не лише для підвищення платоспроможності підприємства, а й для ефективнішого використання його активів. Саме тому наступним етапом є оцінка очікуваних змін показників оборотності та рентабельності активів СТОВ «Нива» (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Прогноз зміни показників ефективності використання активів СТОВ «Нива» Гайсинського району Вінницької області

Показник	Поточне значення	Прогноз
Оборотність активів	0,874	0,960
Оборотність запасів	2,682	2,950
Рентабельність активів, %	26,313	28,500

Джерело: розраховано автором

Прогнозні показники свідчать про підвищення ефективності використання активів підприємства, прискорення оборотності ресурсів та зростання прибутковості діяльності СТОВ «Нива». Зокрема, очікується зростання оборотності активів до 0,960, оборотності запасів – до 2,950, а рентабельності активів – до 28,5 %, що свідчить про підвищення результативності фінансово-господарської діяльності підприємства.

Підвищення оборотності активів свідчить про більш ефективне використання майна підприємства та прискорення кругообігу фінансових ресурсів. Одночасно зростання оборотності запасів характеризує покращення системи управління матеріальними ресурсами та скорочення періоду їх перебування у виробничому процесі.

Зростання рентабельності активів свідчить про підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства та покращення загальної результативності його фінансово-господарської діяльності.

Для більш повної оцінки результативності запропонованих заходів доцільно визначити очікуваний економічний ефект від їх реалізації.

Таблиця 3.4

Очікуваний економічний ефект від реалізації запропонованих заходів СТОВ «Нива» Гайсинського району Вінницької області

Показник	До впровадження	Після впровадження	Відхилення
Чистий грошовий потік, тис. грн.	21638	24200	+2562
Тривалість обороту коштів, днів	198,2	185,0	-13,2
Частка простроченої дебіторської заборгованості, %	18,5	12,0	-6,5
Резерв ліквідності, тис. грн.	0	2500	+2500

Джерело: розраховано автором

Результати проведених розрахунків свідчать про доцільність реалізації запропонованих заходів щодо удосконалення управління грошовими потоками СТОВ «Нива». Очікується зростання чистого грошового потоку на 2562 тис. грн. та скорочення тривалості обороту коштів на 13,2 дня, що сприятиме прискоренню кругообігу фінансових ресурсів підприємства.

Важливим результатом реалізації запропонованих заходів має стати зниження частки простроченої дебіторської заборгованості з 18,5 % до 12 %, що позитивно вплине на ліквідність підприємства та швидкість надходження коштів від покупців.

Розмір резерву ліквідності визначено на рівні близько 10 % від прогнозного обсягу грошових витрат підприємства у період найбільшого фінансового навантаження. З урахуванням прогнозних витрат підприємства рекомендований резерв ліквідності становить близько 2500 тис. грн.

Крім того, формування резерву ліквідності у розмірі 2500 тис. грн. дозволить підприємству своєчасно виконувати поточні фінансові зобов'язання навіть у періоди сезонного скорочення надходжень коштів та зменшить ризик виникнення касових розривів.

Для більш детального обґрунтування результативності запропонованих заходів доцільно розглянути структуру очікуваного економічного ефекту за окремими напрямами удосконалення управління грошовими потоками підприємства (табл. 3.5).

Таблиця 3.4

Деталізація очікуваного економічного ефекту від реалізації заходів щодо удосконалення управління грошовими потоками СТОВ «Нива» Гайсинського району Вінницької області

Заходи	Очікуваний ефект, тис. грн.	Обґрунтування
Скорочення простроченої дебіторської заборгованості	1200	Прискорення надходження коштів від покупців та зменшення обсягу прострочених платежів
Впровадження платіжного календаря	420	Зниження втрат від несвоєчасних платежів та оптимізація використання грошових ресурсів
Бюджетування руху коштів	380	Підвищення ефективності фінансового планування та контролю витрат
Оптимізація закупівель матеріальних ресурсів	312	Скорочення непродуктивних витрат та раціоналізація закупівель
Формування резерву ліквідності	250	Зменшення ризику залучення короткострокових кредитних ресурсів
Разом	**2562**	—

Джерело: розраховано автором на основі прогнозних управлінських розрахунків

Як свідчать дані табл. 3.5, найбільший внесок у формування загального економічного ефекту забезпечує скорочення простроченої дебіторської

заборгованості та впровадження інструментів фінансового планування. Важливе значення також має оптимізація закупівель і формування резерву ліквідності, що сприятиме більш рівномірному руху коштів та зниженню ризику виникнення касових розривів.

Отже, реалізація запропонованих заходів щодо удосконалення управління грошовими потоками СТОВ «Нива» забезпечить підвищення ефективності фінансового планування, покращення структури грошових потоків та зміцнення платоспроможності підприємства. Прогнозні розрахунки підтверджують економічну доцільність запропонованих рішень і свідчать про наявність резервів для подальшого підвищення результативності фінансово-господарської діяльності товариства.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі досліджено теоретичні та практичні аспекти управління грошовими потоками підприємства, проведено оцінку ефективності управління грошовими потоками СТОВ «Нива» Гайсинського району Вінницької області та обґрунтовано напрями їх удосконалення.

У процесі дослідження встановлено, що ефективне управління грошовими потоками є важливою складовою системи фінансового менеджменту підприємства, оскільки забезпечує підтримання ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості суб'єкта господарювання. Грошові потоки характеризують реальний рух фінансових ресурсів підприємства та безпосередньо впливають на результати його господарської діяльності.

У результаті проведеного аналізу фінансово-господарської діяльності СТОВ «Нива» встановлено позитивну динаміку основних економічних показників упродовж 2023-2025 рр. Зокрема, чистий дохід від реалізації продукції зріс з 65331 тис. грн. у 2023 р. до 120275 тис. грн. у 2025 р., тобто на 54944 тис. грн., або на 84,1%. Операційний прибуток у 2025 р. становив 37872 тис. грн., що на 34367 тис. грн. більше порівняно з 2023 р.

Аналіз складу та структури активів підприємства показав, що у 2025 р. загальна вартість активів збільшилася порівняно з 2023 р., що свідчить про розширення масштабів господарської діяльності підприємства. Найбільшу частку в структурі активів займали оборотні активи, зокрема виробничі запаси та грошові кошти. Позитивним є збільшення обсягів грошових коштів та їх еквівалентів, що сприяло зміцненню ліквідності підприємства.

Проведене дослідження управління грошовими потоками СТОВ «Нива» дало змогу встановити, що підприємство упродовж досліджуваного періоду підтримувало достатній рівень фінансової стійкості та платоспроможності. Аналіз показників ліквідності, ділової активності та рентабельності засвідчив здатність підприємства забезпечувати своєчасне

виконання поточних фінансових зобов’язань та підтримувати стабільний рівень фінансової незалежності.

У результаті аналізу грошових потоків СТОВ «Нива» встановлено, що основним джерелом формування фінансових ресурсів підприємства є операційна діяльність. Формування позитивного чистого грошового потоку забезпечувало фінансування поточних витрат та створювало передумови для розвитку підприємства. Водночас виявлено нерівномірність надходження і використання коштів протягом року, що обумовлено сезонністю сільськогосподарського виробництва та концентрацією значних витрат у період проведення польових робіт.

У процесі дослідження встановлено, що негативний вплив на ефективність управління грошовими потоками здійснює значний рівень дебіторської заборгованості, що призводить до відволікання коштів з обороту та уповільнення оборотності оборотного капіталу. Крім того, сезонний характер діяльності підприємства спричиняє виникнення тимчасових касових розривів та потребу у формуванні резерву ліквідності для підтримання стабільної платоспроможності підприємства.

З метою удосконалення системи управління грошовими потоками СТОВ «Нива» запропоновано комплекс взаємопов’язаних управлінських заходів, що включає бюджетування руху коштів, використання платіжного календаря, посилення контролю за дебіторською заборгованістю, оптимізацію структури витрат, формування резерву ліквідності та автоматизацію фінансового планування. Запропонований проект платіжного календаря на період проведення весняно-польових робіт передбачає формування позитивного чистого грошового потоку у сумі 4830 тис. грн., що дозволить мінімізувати ризик виникнення касових розривів та забезпечити збалансованість надходжень і витрат коштів підприємства.

Також запропоновано удосконалення системи управління дебіторською заборгованістю шляхом посилення контролю за термінами розрахунків із покупцями, використання механізму стимулювання своєчасної оплати

продукції та постійного моніторингу стану розрахунків. Реалізація зазначених заходів сприятиме прискоренню оборотності коштів, підвищенню рівня ліквідності та зниженню ризику дефіциту фінансових ресурсів.

Важливим напрямом удосконалення системи управління грошовими потоками визначено формування резерву ліквідності та використання сучасних цифрових інструментів фінансового планування, що забезпечить оперативний контроль за рухом коштів, підвищення точності прогнозування та ефективності прийняття управлінських рішень.

Прогнозні розрахунки підтвердили економічну доцільність запропонованих заходів. Очікується зростання чистого грошового потоку підприємства на 2562 тис. грн., скорочення тривалості обороту коштів на 13,2 дня, зниження частки простроченої дебіторської заборгованості з 18,5 % до 12 % та формування резерву ліквідності у розмірі 2500 тис. грн. Крім того, прогнозується підвищення оборотності активів, оборотності запасів та рентабельності активів підприємства, що свідчить про покращення ефективності використання фінансових ресурсів СТОВ «Нива».

Отже, реалізація запропонованих заходів сприятиме підвищенню ефективності управління грошовими потоками СТОВ «Нива», зміцненню фінансової стійкості підприємства, підтриманню належного рівня ліквідності та забезпеченню стабільного розвитку підприємства у перспективному періоді.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бланк І. О. Управління грошовими потоками підприємства. Київ: Ніка-Центр, 2017. 752 с.
2. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2019. 554 с.
3. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств: підручник. Київ: КНЕУ, 2020. 519 с.
4. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. Київ: Знання, 2019. 662 с.
5. Терещенко О. О. Управління фінансовою санацією підприємства. Київ: КНЕУ, 2017. 552 с.
6. Дорош О. І. Планування грошових потоків на підприємстві. *Наукові записки Львівського політехнічного університету*. 2021. № 2. С. 145-151.
7. Рудь І. Аналіз грошових потоків у системі управління підприємством. *Economic Scope*. 2024. № 190. С. 114-119.
8. Заремба Є. М. Грошові потоки підприємства: сутність і класифікація. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2012. Вип. 2 (23). С. 87-95.
9. Олійник О. О. Грошові і фінансові потоки в системі фінансового менеджменту підприємств. *Інвестиції: практика та досвід.* 2021. № 13-14. С. 32-37.
10. Коваленко Л. О., Ремньова Л. М. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Київ: Знання, 2018. 483 с.
11. Економіка підприємства: підручник / за ред. С. Ф. Покропивного. Київ: КНЕУ, 2018. 528 с.
12. Коваленко Л. О., Ремньова Л. М. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Київ: Знання, 2018. 483 с.

13. Організація системи та механізму управління грошовими потоками підприємства. *Ефективна економіка*. 2016. № 8. С. 43-49.
14. Мусійчук Є. О. Сучасні підходи до визначення економічної сутності грошових потоків. *Матеріали науково-практичної конференції Вінницького національного технічного університету*. 2025. С. 55–59.
15. Гриліцька А. Вплив грошових потоків на ліквідність та платоспроможність підприємства. *Економіка та суспільство*. 2025. № 68. С. 112-118.
16. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський облік: навч. посіб. Житомир: ПП «Рута», 2019. 912 с.
17. Бланк І. О. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ: Ніка-Центр, 2018. 344 с.
18. Ван Хорн Дж. К., Вахович Дж. Основи фінансового менеджменту. Київ: Максимум, 2016. 992 с.
19. Брігхем Є., Ерхардт М. Фінансовий менеджмент. Теорія і практика. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 680 с.
20. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73.
21. Волошина-Сідей В. В. Інформаційно-аналітичне забезпечення управління грошовими потоками підприємства. *Економіка та суспільство*. 2023. № 52. С. 214-220.
22. Бугас В. В. Управління грошовими потоками міжнародних корпорацій. *European Scientific Journal of Economic and Financial Innovation*. 2025. № 1 (15). С. 244-250.
23. Гриліцька А. Оцінка та оптимізація управління грошовими потоками підприємства. *Економічний простір*. 2025. № 190. С. 118-124.
24. Іванюшко Р. Управління грошовими потоками суб’єктів господарювання. Тернопіль: ЗУНУ, 2024. 186 с.

25. Головешко В. П. Управління грошовими потоками суб'єкта господарювання. *Економіка та управління підприємствами*. 2024. № 4. С. 77-84.
26. Синельник А. О. Управління грошовими потоками підприємства. *Наука онлайн*. 2019. № 10. С. 52-58.
27. Кравченко М. В. Вплив цифровізації розрахункових процесів на ефективність управління грошовими потоками аграрних підприємств. *Сталий розвиток економіки*. 2025. № 2. С. 57-63.
28. Бугас В. В. Управління грошовими потоками підприємства. *European Scientific Journal of Economic and Financial Innovation*. 2025. № 2. С. 118-124.
29. Ковальчук Н. О. Фінансове планування діяльності підприємства: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 312 с.
30. Гудзь О. Є. Управління фінансовими ресурсами підприємства. *Економіка АПК*. 2021. № 7. С. 58-64.
31. Ясишена В. В. Управління ліквідністю підприємства в умовах економічної нестабільності. *Інфраструктура ринку*. 2022. № 67. С. 214-219.
32. Козак Ю. Г. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 432 с.
33. Непочатенко О. О. Фінанси підприємств: підручник. Київ: Аграрна освіта, 2022. 504 с.
34. Мельник Л. М. Управління грошовими потоками підприємства в умовах цифрової економіки. *Причорноморські економічні студії*. 2023. № 81. С. 98-103.
35. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник. Київ: Алерта, 2021. 792 с.
36. Швець В. Г. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ: Дакор, 2022. 462 с.
37. Кучеренко Т. Є. Управління оборотним капіталом підприємства. *Економіка та держава*. 2021. № 9. С. 88-93.

38. Лиса О. В. Формування системи управління грошовими потоками підприємства. *Бізнес Інформ*. 2022. № 11. С. 274-280.
39. Пилипенко А. А. Стратегічне управління фінансовими ресурсами підприємства. Харків: ХНЕУ, 2021. 376 с.
40. Дерій Ж. В. Управління фінансовою стійкістю підприємства. *Агросвіт*. 2023. № 14. С. 52-58.